

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

Irsko a náboženský konflikt v historických souvislostech

Ireland a Religious Conflict in a Historical Context

Vedoucí práce:

ThDr. Kamila Veverková ThD.

Autor:

Libor Hrdý

Praha 2014

Anotace

Bakalářská práce „Irsko a náboženský konflikt v historických souvislostech“ pojednává o vzniku a vývoji konfliktu dvou křesťanských konfesí na území Irska a římského katolicismu a protestantismu. Práce je rozdělena na dvě části. První část se zabývá náboženským a historickým vývojem na ostrově, od příchodu sv. Patrika až po 18. století. Druhá část se věnuje vývoji náboženského konfliktu v moderních irských a severoirských dějinách. Historický rámec, do kterého je téma náboženského konfliktu zasazeno, nebude rozebírán do podrobností. Dějinný vývoj jako takový totiž není ústředním tématem práce.

Annotation

Bachelor thesis „Ireland and Religious Conflict in a Historical Context“ deals about birth and development of the two Christian confession in Ireland and Roman Catholicism and Protestantism. Thesis is divided into two parts. In the first part we can read about religious and historical development from Saint Patrick to 18. cent. Second part tells about development of the religious conflict in modern Irish and North Irish History. Historical context, in which the conflict takes place, will be not analyzed in details. History development is not the central theme of this thesis.

Klíčová slova

Irsko a Severní Irsko a Ulster - Velká Británie a náboženský konflikt a katolicismus a protestantismus a Sinn Féin a Irská republikánská armáda a republikanismus

Keywords

Ireland and North Ireland and Ulster - Great Britain and religious conflict and Catholicism and Protestantism and Sinn Féin and Irish republican Army and republicanism

Prohlášení

Prohlá-uji, že jsem p edkládanou práci zpracoval samostatn a použil jen uvedené prameny a literaturu. Sou asn dávám svolení k tomu, aby tato bakalá ská práce byla umíst na v Úst ední knihovn UK a používána ke studijním ú el m.

V Praze dne 25. dubna 2014

Libor Hrdý

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Pod kování

Na tomto místě bych rád podkoval ThDr. Kamile Veverkové ThD. za velkou pomoc a odborné rady při zpracovávání této práce. Také bych chtěl podkovat své přítelkyni Kateřinu za nezbytnou jazykovou korekturu.

PDF
Complete

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Motto:

*I sat within a valley green
I sat me with my true love
My sad heart strove to choose between
The old love and the new love
The old for her, the new that made
Me think on Ireland dearly
While soft the wind blew down the glen
And shook the golden barley.*

R. D. Joyce

Obsah

Seznam zkratk	8
Úvod	9
1. Nástin irských dějin	11
1.1. Svatý Patrik	11
1.2. Svatý Columba	13
1.3. Normanská invaze	14
1.4. Středověké Irsko pod správou Anglie	16
1.5. Role Irska ve válce Říma	17
1.6. Zábor Tudorovců	19
1.7. Zábor Ulsteru	20
1.8. Povstání roku 1641	22
1.9. Restaurace a válka jakobitská	23
1.10. Irsko pod vlivem amerického boje za nezávislost	24
2. Irsko v 19. a 20. století	26
2.1. Pohyb fenianských hnutí	26
2.2. Dopad fenianského povstání na náboženský život v Irsku	28
2.3. Isaac Butt a snaha o smír právní cestou	29
2.4. Události konce 19. a začátku 20. století	30
2.5. Irský katolicismus, ulsterský protestantismus	31
2.6. Vznik Sinn Féin	33
2.7. Vznik Irské republikánské armády	34
2.8. Od roku 1914, k anglo - irské válce a Svobodnému státu	35
2.9. Situace v Ulsteru ve 20. a 30. letech	37
2.10. Postavení katolíků v Ulsteru ve 20. letech	38
2.11. Vliv katolické církve na kulturní dění ve Svobodném státu	39
2.12. Od Svobodného Státu, přes vývoj v Ulsteru k Irské republice	41
2.13. Eamon De Valera a IRA za druhé světové války	43
2.14. Zákon o Irsku, severoirská společnost, stát O'Neila a Paisleyho	45

2.15. Reforma IRA, obnovení hnutí a boule konce 60. let	48
2.16. Vznik PIRA a Prozatímní irské republikánské armády	51
2.17. Sedmdesátá léta a vzestup a pád PIRA, nová snaha o kompromis	52
2.18. Období stagnace a dohoda z Hillsborough	55
2.19. Devadesátá léta a Mírový proces	58
2.20. Sinn Féin v 21. století	60
Závěr	62
Seznam použité literatury a odborných zdrojů	63
Summary	

Seznam zkratek

IRA - Irish Republican Army / Irská republikánská armáda

PIRA - Provisional Irish Republican Army / Prozatímní irská republikánská armáda

RUC - Royal Ulster Constabulary / Královská ulsterská policie

NICRA - Northern Ireland Civil Rights Association / Severoirská asociace za občanská práva

Úvod

Irsko, tak jak jej známe dnes z map a atlasů, je rozdělené. Jednou z polovin, pro kterou je oblast Ulsteru a Severního Irsku¹ součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, můžeme spatřovat právě v konfliktu dvou křesťanských konfesí. římského katolicismu a protestantismu.

Tato práce se primárně soustředí na náboženský konflikt, jeho příčiny, vývoj a následky. Domnívám se však, že historické souvislosti, které jej obklopují, nelze nezmínit. Dleřitě dle jiné události tak budou chápány jako „horizont“, na kterém se budeme snažit reflektovat vznik, průběh a následky náboženského konfliktu v Irsku. Celou práci bude provázet snaha poukázat na náboženský konflikt nikoliv tak, jak jej známe především jako problém Severního Irsku, ale vztáhnout jej na problém Irsku celého, potažmo na problém irské národní identity.

Práce je rozdělena na dvě části. První nastiňuje nábožensko-historický vývoj od příchodu sv. Patrika, až po události 18. století. Tato část má tedy „rozestavit pomyslné figury na –achovnici“, na níž budou odehrány tahy především 20. století. Základní publikací pro první část je sborník *Dějiny Irsku*, který editoval irský historik Theodore Moody. Z pramenné literatury použiji kroniku Bedy Honorabilis o dějinách Angla a dále monografii Josefa Gorazda Vopatrného o keltském křesťanství.²

Druhá část práce se soustřeďuje na události konce 19. a celého 20. století. Kromě náboženského konfliktu zde budeme sledovat linii vývoje irské národní identity, její vnímání se, jak zjistíme, odvozuje od dvou střetávajících se křesťanských konfesí. Budeme se zabývat vznikem a vývojem tzv. feniánských hnutí, z nichž nejznámější je pravděpodobně Irská republikánská armáda a Sinn

¹ V práci budou používány oba názvy.

²MOODY, Theodore. *Dějiny Irsku*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-179-8., VOPATRNÝ, Gorazd Josef. *Keltské křesťanství*. 1. vyd. Křiváň: Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-35-9., HONORABILIS, Beda. *Církevní dějiny národa Angla*. 1. vyd. Praha: Argo, 2008. ISBN 978-80-257-0023-5. Podrobný soupis odborné literatury uvádím přehledně v seznamu na konci práce.

Féin. Téma práce samotné končí v roce 1994, kdy Irská republikánská armáda oficiálně ukončila svůj boj. Dále si narátáme osudy některých zajímavých osobností, lež z povahy práce jim nebude dán takový prostor, jaký by si jistě zasloužili a jakého by se jim dostalo v práci zaměřující se výhradně na určitý úsek dějin. Nicméně jména jako Thomas Osborne, Ewart Gladstone, Isaac Butt, Artur Griffith, Eamon de Valera a Michael Collins (a další) nelze nezmínit. Jako kostru druhé části budou opět pouflity *Dějiny Irska*. Dále pak monografie *Jana Franka Konflikt v Severním Irsku*³ a řada dalších titulů a článků historických časopisů. Práci doprovází i zjevně, ale k ad zajímavých témat v rámci této problematiky chybí, bohužel, v českém jazyce dostupná literatura. Jen namátkou zmíníme například problematiku tzv. „magdalénských domovů“.

³ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. 1. vyd. Praha: Triton, 2006. ISBN 8072547356.

1. Nástin dějin Irska

V první kapitole se budeme zabývat klíčovými okamžiky irských dějin, s ohledem na vývoj náboženské situace. Naše putování začne příchodem sv. Patrika do Irska. Poté se zaměříme na dalšího významného irského patrona, kterým je sv. Columba. Následovat bude vývoj v období středověku - od příchodu Normanů až po Válku růží, se kterou jsou irské dějiny rovněž spjaty. Dále přistoupíme k dějinám 16. a 17. století. V tomto období se budeme vnovat i jedné z klíčových událostí - zaboru Ulsteru. Oblasti dnešního Severního Irska. Kapitola končí děsledky, které Irsku přinesl boj amerických kolonií za nezávislost.

1. 1. Svatý Patrik

Podle Tomáše Ó Fiaicha⁴ se dějiny „Zeleného ostrova“ počinají psát spolu s příchodem sv. Patrika, jehož samotná postava je zahalena rouškou tajemství. Patrik historický a Patrik, kterého stvořili mýty, splývá. Bohužel k dispozici není dostatek objektivních pramenů. Ó Fiach považuje příchod Patrika do Irfletý zejména z těchto důvodů: upevnil a značně zesílil křesťanskou strukturu v Irsku a vybudoval síť klášterů. Je autorem prvních rukopisů psaných latinkou, které v Irsku vznikly. S Patrikem na Zeleném ostrově končí éra ogamského písma.⁵

Příchod Patrika neznamená ovšem příchod křesťanství jako takového. Roku 431 p. K., za vlády římského císaře Theodosia, je k irským křesťanům nejvyšším římským pontifikem Celestinem vyslán první biskup ó Palladius.⁶ Hibernia, jak Irsko římané nazývali, byla zdrojem pověstí a mýtů, ležela na nejzápadnějším konci známého světa, a proto vyvolávala, především bázeň.

Ani není místo narození sv. Patrika přesně známo, uvažuje se o ad míst v římské Británii. Proto jej považujeme za římského občana. Třeba míst, kde se svatý mohl narodit a vyrůstat, je široká

⁴ Tomáš Ó Fiaich (1923–1990), primas irský, arcibiskup Armagský, historik se zaměřením na období irského středověku.

⁵ Ó FIAICH, Tomáš. Poátky křesťanství. In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012, 37–40. ISBN 978-80-7422-179-8.

⁶ „V osmém roce jeho panování poslal římský pontifik Celestinus k Irům v řícím v Krista jako prvního biskupa Palladia.“ CTIHODNÝ, Beda. *Církevní dějiny národa Anglů*. První vydání. Praha: Argo, 2008. Kap. 13 Jak za vlády Theodosia mladšího byl vyslán Palladius k Irům, kteří uvěřili v Krista? s. 46. ISBN 978-80-257-0023-5.

a zahrnuje pás od Hadriánova valu až po území Normandie.⁷

Patrik v životopisec Muichru⁸ „umístil narození Patrika do místa zvaného Dumbarton v blízkosti Antoniova valu. Patrik se narodil do k es anské rodiny, jeho otec byl jáhen. Okolo patnáctého roku života spáchal mladý Patrik blíž nespecifikovatelný hích. To se nakonec ukázalo jako klíčová událost a jakýsi bod obratu v jeho život. Poblíž o rok později byl totitl z Británie zavlén nájezdníky do Irska. Toto zotročení vnímal jako Boží trest za své hích. Otroctví v Irsku mělo zásadní vliv na jeho víru. Ta se nesmírně prohloubila a Patrik se stal velice zbožným. Podařilo se mu osvojit si domorodou irštinu, což se ukázalo jako užitečné při jeho pozdějším druhém návratu do Irska a následné misijní práci.

Po pěti letech Patrik z otroctví uniká. Poté, co se dostal zpět do rodné Británie, měl vidění, které jej vyzývalo k návratu na Zelený ostrov. Neřekl tak Patrik skutečně ušnil, že stal pravděpodobně nějaký čas v Galii, v místě zvaném Auxerre, v přítomnosti biskupa a svatých Germana a Amatora. Zde se měl stát jejich flákem a pod jejich vedením si prohloubit své znalosti Písma.⁹

V Galii Patrika zastihla zpráva o smrti prvního irského biskupa, Palladia. Poblíž v té době, kdy Palladius umírá, je Patrik vysvěcen na biskupa a roku 432. p. K. vyplouvá do Irska. Prvotní misijní úsilí soustředil na lokální lechtu, neboť ta byla vlastním výhradním vlastním veškeré práce a jen s jejím svolením mohly být vybudovány první svatostánky.

Víru se Patrik snažil předat v co nejistší formě. Aktivně vystupoval proti druidským praktikám (je otázka, zda i kvůli své minulosti, že byl totitl otrokem u druida) a to zejména proti kultu uctívání Slunce a krvavým obětem.

Přesné datum Patrikovy smrti neznáme. Historik Tomáš Ó Fiach poukazuje na komplikaci datace jak Patrikova působení, tak i jeho smrti. Nicméně přiklání se k datu 461. p. K. Patrik po sobě zanechal do té doby v Evropě nevídanou klášterní strukturu, jejíž vliv po svém smrti je-t

⁷ VOPATRNÝ, Gorazd Josef. *Keltské k es anství*. 1. vyd. Písečný Kostelec: Pavel Mervart, 2010, s. 28. ISBN 978-80-87378-35-9.

⁸ Muichru, životopisec sv. Patrika. 7. století, napsal život sv. Patrika (*Vita Patricii*)

⁹ VOPATRNÝ, Gorazd Josef. *Keltské k es anství*. 1. vyd. Písečný Kostelec: Pavel Mervart, 2010, s. 31. ISBN 978-80-87378-35-9.

zesílil.

1. 2. Svatý Columba

Columba se snad narodil v oblasti dnešního hrabství Donegal, dne 7. prosince 521.¹⁰ Byl potomkem královského rodu Till Conaill, synem krále Fedelmida mac Fergusa. Tento rod později známý jako O'Donnelové přetrval až do 17. století a byl jedním z vědomých irských rodů. Ve svém životě stál Columba na rozcestí. Mohl si vybrat - vydat se vládnoucí dráhou nebo zasvětit život Bohu. Vybral si druhé.

V roce 563, spolu s dvanácti společníky, opouští Columba Irsko a stává se tzv. „poutníkem pro Krista.“¹¹ Společně se dostávají do západního Skotska do oblasti s názvem Argyll. Do roku 500 zde žili Piktové (na severu) a Britové (na jihu) pohromadě. Po roce 500 byl Argyll kolonizován Iry z kmene Dal Riata, kteří sem přemístili své vládnoucí sídlo.

Pro sv. Columbu bylo klíčové setkání s králem Conallem mac Comgaillem, který mu roku 574 daroval ostrov Iona. Beda Honorabilis ovšem uvádí, že Ionu nedali Columbovi v západním Skotsku usazení Irové, nýbrž Piktové.¹²

Iona, ač malý, je ostrovem nesmírně významným. Vzniklo zde jediné duchovní - kulturní místo, které se zasloužilo o rozšíření křesťanství mezi Pikty a mezi Anglosasy. Zároveň zde probíhal i živý obchod, mniši na ostrov přestavovali obilniny a chovali zvířata. Jedním z nejdůležitějších obchodních komodit, jak zde vyráběných, tak i dovážených, se staly zvířecí kůže vhodné k výrobě pergamenu. Místní klášter měl velice významné skriptorium.

Iona byla jakýmsi centrem pro celou síť klášterů, která byla v jihozápadním Skotsku, z podnětu Kolumby vybudována. Sv. Adomnan se zmiňuje o této síti klášterů¹³ - Mac Luinge na ostrov

¹⁰ VOPATRNÝ, Gorazd Josef. *Keltské křesťanství*. 1. vyd. Berounský Kostelec: Pavel Mervart, 2010, s. 39. ISBN 978-80-87378-35-9.

¹¹ Tamtéž, str. 40.

¹² CTIHODNÝ, Beda. *Církevní dějiny národa Anglů*. 1. vyd. Praha : Argo, 2008, s. 136. ISBN 978-80-257-0023-5

¹³ VOPATRNÝ, Gorazd Josef. *Keltské křesťanství*. 1. vyd. Berounský Kostelec: Pavel Mervart, 2010, s. 44. ISBN 9788087378359.

Tíree, Hinba, Cella Diuni a Elen¹⁴. Má se za to, že Hinba je ostrov Jura. Tyto klátery byly dce innými st edisky klátera na Ion . Columba sám na Ion sídlil a na dálku pod ízené klátery spravoval a a vlastn nikdy nebyl vysv cen na biskupa, byl hlavou jakéhosi kláterního svazu.

Navzdory tomu, že se Columbovi poda ilo roz í it k es anství mezi Pikty, nemáme podle sv. Adomnana fládné zprávy o tom, že by v Piktském území vznikl jediný kláter, snad s výjimkou opevn ěné tvrze na ostrov Skye. T ěko v ak íci, zda tento objekt lze považovat za kláter.

Díky Adomnanovi víme, že Columba mezi Pikty putoval, ádu jich na víru obrátil a p ípravil tak cestu pro dal í misijn íinnost.

Zesnul na Ion roku 597. Spolu se sv. Patrikem ovlivnili Irskou vzd lanost natolik, že byla p ípravená opustit ostrov a vstoupit do d jin pod jménem „íroskotská misieř.

1. 3. Normanská invaze

Na normanské nájezdníky by se hodil slavný bonmot Gaia Julia Caesara: Veni, vidi, vici. I oni p í-li, vid íli, zvít íili a nadto se v zemi je t navíc usadili a dali jí svou specifickou tvá - ta se odráflí v architektu e, ale i lidové kulturní tvorb . F. X. Martin¹⁵ íká, že dne ní Irové mají dokonce i normanskou fyziognomii. Tento historik také dále tvrdí: „ S výjimkou zv stování Boffího slova sv. Patrikem a jeho následovníky, fládná jiná událost osud Irska tolik nezm ínila.ř¹⁶

Normané p ípluli k b eh m Zeleného ostrova roku 1169. Sto t í let poté, co Vilém Dobyvatel zapo al zábor Anglie. A protože odrazili od anglických b eh , m ěme je nazývat Anglonormany.

Je zvlá tní a s nadsázkou m ěme íci t ěm afl komickou hrou historie, jak k normanskému záboru Irska do lo. Na po átku stál rodinný spor dvou rod - Mac Murchad z Leinsteru

¹⁴ VOPATRNÝ, Gorazd Josef. *Keltské k es anství*. 1. vyd. ěervený Kostelec: Pavel Mervart, 2010, s. 44. ISBN 9788087378359.

¹⁵ Francis Xaver Martin (1922 ř 2000), írský kn z a historik, medievalista na University College Dublin.

¹⁶ MARTIN, Francis Xaver. P íchod Norman a zábor Irska. In: MOODY, Theodore. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012, 82 . ISBN 978-80-7422-179-8.

a Ruairc z Breifne, které se později aktivně podílely na mocensko - politickém boji v Irsku,¹⁷ jehož výsledkem byl všeobecný chaos mezi místními panovníky a úder Jindřicha II. na ostrov. Ten o zaboru jistě přemýšlel v roce 1155 - prvním roce jeho vlády. Dle F. X. Martina je téměř jisté, že tehdejší papež Hadrian IV. předal Jindřichovi bulu Laudabiliter, kterou ho pověřil, aby v dobytém Irsku provedl náboženskou reformu. V té době však ještě k útoku dojít nemohlo. Jindřich II. dal přednost jiným problémům a na ostrov se nevypravil. Nápad obsadit Irsko si připomněl o jedenáct let později, během „návtvy“ Mac Murchady, který vyhnaný z Irska rodovými hádkami hledal oporu u Jindřicha. Jindřich II. nechyběl intelektem. Dospěl k rozhodnutí, že podporou vyhnaného panovníka nemůže nic ztratit a to zvláště tehdy, jedná o to, aby se o maličký ostrov na konci tehdejšího známého světa.

Diarmait Mac Murchad opustil Irsko a stále hledal o pomoc proti protivníkovi v Anglii, Walesu a Francii. Normané po vojenském tažení na ostrov nijak zvlášť neprahli. Je ovšem faktem, že přišli, na hlavu porazili nejen rod Ruairk, ale i všechny ostatní rody nesjednoceného ostrova.

Osmdesát let po zahájení tažení obsadili Normané téměř čtvrtinu irského území. Na dobytých územích stavěli hrady, které byly pro Iry téměř neproniknou překážkou. Ovšem domnívat se, že Normané přinesli do Irska jen negativní prvky, by bylo mylné. Král Jan (1199 až 1216) vybudoval Dublinský hrad, razil mince, zavedl soudní systém a vůbec dal Irsku centralizovanou správu. Za jeho vlády bylo stanoveno sedm hrabství: Louth, Waterford, Cork, Tipperary, Limerick, Kerry a Connacht.¹⁸

Normané se nijak nesnažili přivodit obyvatelstvo k likvidaci, nebo jej utlačovat. Naopak, uvádějí, že v okamžiku zavedení represí, se začali hroutit hospodářství. Vůde tam, kde se dříve odlišovali klanové přetoky, Normané sjednávali mír. Normanům podlehl nakonec přivodit irská klanová přetoka a to v rámci boje, který nebyl naměřen proti Iřům jako takovým, ale –to „pouze“ o mocenské zápasení dvou odlišných aristokracií: irské a normanské.¹⁹

¹⁷ Blíže popisuje: MARTIN, Francis Xavier. Příchod Normanů a zabor Irska. In: MOODY, Theodore. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012, 82 - 98. ISBN 978-80-7422-179-8.

¹⁸ MARTIN, Francis Xavier. Příchod Normanů a zabor Irska. In: MOODY, Theodore. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012, 94. ISBN 978-80-7422-179-8.

¹⁹ Tamtéž, str. 95.

Zábor se dotkl také náboženské stránky. Normané p ivedli ve 13. století na ostrov mnoflství západních ád ó franti-kány, dominikány, augustiniány a karmelitány. V Irsku tak záhy za ala vyr stat nová sí klá-ter . ádoví brat i mnohdy pronikali i na dosud neobsazená území ostrova a domorodými Iry byli p átelsky p ijímání.²⁰

Z existence nedobytých území tedy vyplývá to, fle Norman m se nepoda ilo ostrov obsadit celý tak, jako p edtím Normandii a Anglii. Znamenalo to jistou patovou situaci, která p edznamenávala tzv. „írskou otázku“ na dlouhou dobu dop edu.

1.4. St edov ké Irsko pod správou Anglie

Období 12. a 13. století v Irsku je ve znamení p íchodu nových kolonist z Anglie a Walesu. Tato doba znamená upevn ní právního systému, který kolonisté pot ebovali k udrflení po ádku a k vytvo ení systému lokálních správ.

Dochází také kupev ování vztah mezi ostrovem a Svatým stolcem, zejména díky p sobení nov p íchozích mni-ských ád .

Kolonizovaná oblast se pozvolna za ínala podobat Anglii, sv d í o tom p edev-ím architektonické památky. Byla oblastí klidnou a výnosnou. Králi Jind ichu II. a jeho synovi Eduardu I. z Irska plynuly obrovské sumy. ást pen z samoz ejm plynula církvi. Ta tak m la moflnost kupovat pozemky a na celém území kolonizovaného ostrova zakládat klá-tery a opatství.²¹

Zima roku 1348 ó 1349 s sebou p inesla ernou smrt. Jen v celé Evrop jí podlehla více nefl jedna t etina celkového obyvatelstva.²² Dopad na kolonizované Irsko byl tak hrozivý, fle ada m st a vesnic naprosto zpustla a na mnoha místech se zastavilo hospodá ství. Kolonisté za ali Irsko houfn opou-t t. Svou m rou k tomu p isp li i p vodní domorodí Galové, kte í za ali mnoflit své výpady do kolonizovaných oblastí ostrova. Za zmínku stojí nap . Leicesterský král, Art mac

²⁰ MARTIN, Francis Xavier. P íchod Norman a zábor Irska. In: MOODY, Theodore. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012, 95. ISBN 978-80-7422-179-8.

²¹ LYNDON, J. F. St edov ká anglická kolonie. In: MOODY, Theodore. *D jiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012, 103 - 104. ISBN 978-80-7422-179-8.

²² Tamtéfl, str. 104

Murrough.²³ Vypořádat se s domorodými Iry bylo pro kolonisty nesmírně těžké. Rozhodně se nedá říci, že by se kolonisté podávali náčelníkům irských kmenů a rodem srazili na kolena, ani s nimi uzavřít jakoukoliv mírovou smlouvu.

Před koncem 16. století se tedy situace obrací. Angličtí kolonisté pomalu ztrácejí sílu a o svá práva se naopak hlásí původní obyvatelstvo. To naopak zabírá zpět svou původní půdu. Například MacCarthyové a O'Donnellové tak upevnili svou lokální moc, rozšířily dráhu o území kolonistů a získali značnou nezávislost. Byla dokonce snaha ustanovit tzv. „velekrále“ panovníka nadíry. První pokus ovšem zklamal díky hostilitě jednotlivých vládců, kteří se volby odmítli účastnit. Podruhé byla koruna nabídnuta norskému králi Haakonovi, ten ale zemřel dříve, než do Irska dorazil.

Korunu nakonec přijal roku 1315 Edward Bruce, bratr skotského krále Roberta.²⁴ Tomu se území kolonistů podařilo rozvrátit. Těsně po korunovaci ovšem padl v bitvě a úsilí definitivně vyhnat anglické kolonisty a založit irské království skončilo. Tato situace a určení irská „obtěžlivost“ se jeví pro budoucnost Irska příznačná. Uvidíme, že se v budoucnosti bude jevit opakovat. A uť její stín uvidíme v rozdělení ostrova, nebo v občanské válce roku 1921.

1.5. Role Irska ve Válečnické

Situace anglických kolonistů byla tak neutěšená, že si roku 1399 situace vyfládala zásah samotného anglického krále Richarda II. Ten se pokoušel zlikvidovat nejnebezpečnějšího z náčelníků Artu MacMurrougha. Boj v lesnaté a bažinaté krajině v okolí Leistru ovšem vyfladoval jako plánování strategie. Než Richard II. provedl finální úder, došlo v Anglii k puči. Jindřich Bolingbroke shromáždil dostatečnou silnou podporu šlechty a sám se stal králem. Irští tak nepřímo přispěli k tomu, že země ztratila panovníka.²⁵

Angličtí kolonisté byli stále pod obrovským tlakem domorodců. Snaha intervenovat u krále, aby požádal papeže o zahájení křížové výpravy, nevyšla. Koruna situaci dala do svých

²³ LYNDON, J. F. Středověká anglická kolonie. In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012, 104 - 105. ISBN 978-80-7422-179-8.

²⁴ Tamtéž, str. 106..

²⁵ COSGROVE, Art. Gaelská obroda a vláda rodu Gerald. In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 110. ISBN 978-80-7422-179-8.

uplácením gaelských ná elník , ti na chvíli tlak zastavili, poté se ov-em v-e rozeb hlo zase naplno.

Zhruba n kdy v této dob se za íná rodit konflikt, který pozd ji vejde do historie pod názvem šválka r flíř. Roku 1449 p ijířdí do Irska vévoda Richard z Yorku. Jeho pokrevní sp ízn nost s n kterými angloirskými rody na ostrov mu dávala právo na n kolik hrabství, p i emfl nejvýznamn j-í z nich bylo hrabství Ulsterské. Kolonisté jej vítali nad-en , jejich p áním totiž bylo, aby koruna do role irského místodrfířního stanovila p íslu-níka anglické -lechty. Nový p íchozí m l takovou autoritu, fle si dokázal naklonit i ást vzpurných rod . Poté co v roce 1450 z Irska odplouvá, má za sebou pom m silnou mocenskou kliku, s jejíř pomocí chce rodu York získat anglický tr n.²⁶

V rodícím se konfliktu v-ak ani Lancasterové nezháleli. Oba rody Irsko vid li jako zdroj celkem silné podpory. Získali za spojence rod Butler z Ormondu. Záhy v-ak do-lo ke st etu, ve kterém zvít zil Thomas Fitzgerald, který podporoval Yorky. Ten se nakonec stal i irským místodrfířilem.

Válka r flíř nakonec dopadla vít zstvím York . Pro Irsko je v-ak d leflité, fle získalo místodrfířitele, kterému v flířích kolovala irská krev. Byl v-ak d razn vyzván, aby se ídil výhradn anglickým právem a nepokou-el se zavád t právo irských rod . Po válce, která tedy prob hla i na ostrov , pat ilo kolonist m ufl jen n kolik m st, která byla uvrřena do izolace. Venkov byl zcela v rukou Thomase Fitzgeralda a gaelských rod , které jej podporovaly. Toto spolenectví ov-em velmi vadilo zbylým kolonist m, kte í si pochopiteln st flovali. Situace byla velice nep ehledná. Fitzgerald byl oficiáln jmenován korunou, nicmén vedl jakousi vlastní kampa s podporou Ir z nekolonizovaných ástí ostrova. Eduarda IV. toto v-echo nakonec vedlo k tomu, fle ú ad místodrfířířního p edal siru Johnu Tiptoftovi, hrab ti z Worcesteru. Fitzgerald byl obvin n z špaktování se s Iryř, obvin n z velezrady a 1468 s at.²⁷ Tento akt ov-em vyvolal povstání a Tiptoft nem l dost prost edk na jeho potla ení. Jediným prost edkem, jak nyní Irsko znovu ovládnout, bylo jmenovat místodrfířícím lena n jakého angloirského rodu, jehoř

²⁶ COSGROVE, Art. Gaelská obroda a vláda rodu Gerald . In: MOODY, Theodore. *D jiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 112. ISBN 978-80-7422-179-8.

²⁷ Tamtéř, str. 116.

by gaelské rody akceptovali.

Vhodným kandidátem se stal Garret More Fitzgerald, který si získal sympatie jak angloirských, tak i gaelských rod. Zároveň stál pevně za Yorky, čímž byl pochopitelně trnem v oku. Výsledkem celé situace nebylo nic jiného, než další intrikační. Jindřich VII. Vyslal Edwarda Poyningse, aby zemi přivedl opět k poslušnosti. Následovala série represivních opatření, včetně uvěznění Garreta Fitzgeralda, ten byl však brzy propuštěn a koruna jej poučila jako loutku k vyřešení dalších sporů mezi irskými rody.

Roku 1509 nastupuje na trůn tudorovský panovník Jindřich VIII. a situace začíná dostávat nový směr.

1.6. Zábor Tudorovc

Nový panovník vysílá do Irska hraběte ze Surrey s cílem nastolit konečně pořádek. Hrabě po dlouhém rozvařování podá panovníku vyšetřovacího, co by k nastolení kýženého stavu bylo potřeba. Rozhodl se jít o poměrně velkou armádu, podporovanou důstojným a vybavenou obrovským technickým zázemím. Ztažení ale selo, nebylo kde brát finance.

Surrey byl tedy pověřen sjednocením a poangličtění irské církve, i zde však narazil na neproniknutelnou obtíže.²⁸ Církev na ostrov totiž byla v neutrálním stavu. Biskupové se nestarali o své povinnosti, místo toho se často stávali šprodloufěnými rukama rodinných klanů, ze kterých vzeli. I nižší duchovenstvo se nestaralo, kostely pustly. Jedinou výjimkou byly řády, které v lidech pomohly udržet v tomto nesnadném období víru.

Tudorovci na anglickém trůně se během šestnáctého století aktivně podíleli na mocenském boji v Evropě. Rebelující Irsko, představovalo nepřijatelný problém, který byl třeba vyřešit. Angličané se totiž báli, že podobně jako oni podpořili v boji za nezávislost proti Španělsku Holanďany, podpořili Španělsko Iry. Další motivem pro ostrov zpacifikovat byla snaha vyrovnat se Španělsku a jeho moci. Zrod Britského impéria tedy můžeme vidět zde. První kolonií budoucí největší svět byla Irsko.

²⁸ COSGROVE, Art. Gaelská obroda a vláda rodu Gerald. In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 120. ISBN 978-80-7422-179-8.

Anglie tedy opustila politiku podporování angloirské ostrovní –lechty a rovnou zasáhla. V Dublinu existovala tzv. Irská rada, která se zodpovídala p ímo králi. Její vliv velice zesílil. Do v–ech ú ad byli nasazeni angli tí ú edníci. Rebelie angloirské –lechty, která se proti opat ením vzedmula, byla utopena v krvi. Tímto skon il poslední Angloir v ú adu místodrfíciho. Nap ít to byl ufl vřdy jen a pouze Angli an.²⁹ V roce 1541, –est let po rebelii Fitzgerald , získal Jind ich novou korunu. Irský parlament ho prohlásil králem Irska. Byl to zároveň on, kdo dal Irsku jeho symbol, který je symbolem dodnes ó harfu.³⁰

Navzdory velké snaze, nep átel koruny na ostrov stále z stávalo hodn . Krom n kolika m st a anglického území o velikosti dvaceti mil byl ostrov plný rebel . A ufl to byla poangli t ná irská –lechta nebo staré gaelské rody. Jind ich VIII. se snažil problém vy e–it diplomaticky, a koliv do–lo i na n kolik vojenských výprav. Své snahy ov–em tak jako tak dosáhl, ada –lechtic se kála a n kte í byli i pový–eni do –lechtického stavu. Ná elníci rod museli odevzdat svou p du korun a následn ji dostali zp t formou léna.³¹ Jind ich vyřladoval, aby v–ichni vzdali starých zvyklostí a nau ili se anglicky. P ál si Angloiry i gaelské kmeny stmelit v jednu poddanskou t ídu, ze které se nakonec stanou Angli ané.³² Snaha o vyko en ní gaelské identity dosáhla vrcholu v roce 1534 zru–ením papeřovy pravomoci nad Anglií. Ve v t–ích m stech byla zru–ena v t–ina klá–ter , ale venkov si zachoval svou nábořenskou identitu. Katolicismus se stal ur itou tmelící formou, dávající Ir m sílu k odporu. Nakonec totiž stejn vy–lo najevo, ře protestantismus je otázkou pouze anglických kolonist a královských ú edník .

1.7. Zábor Ulsteru

Zm ny, které byly provád ny nap í zemí se Ulsteru nedotýkaly, ten proto tvo il jakousi výjimku v rámci úsp ch tudorovské politiky. Sever–tí páni vypov d li korun ve–keré smlouvy a sami se

²⁹ HAYES - MCCOY, G.A. Tudorovský zábor. In: MOODY, Theodore. *D jiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 124. ISBN 978-80-7422-179-8.

³⁰ Tamtéř, str. 125.

³¹ HAYES - MCCOY, G.A. Tudorovský zábor. In: MOODY, Theodore. *D jiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 126. ISBN 978-80-7422-179-8.

³² Tamtéř, str. 125.

dohodli, že se pro p í-t obejdou jak bez místodržícího, tak bez aparátu anglických úředníků. To, jaký dopad nov vzniklá situace bude mít na gaelskou komunitu, nevíme. Angličané v Íli, že rody v Ulsteru se nikdy nesjednotí, a proto „hozenou rukavici přijali.“³³ Odboj ulsterských pánů začal v roce 1593. Postupně se přidávali další a další rody, které se nakonec podařilo sjednotit Hughu O'Neillovi. Ten shromáždil velice početnou armádu a vedl proti Angličanům taktikou partyzánské války. Po porážkách vítězství se situace začala obracet. Angličané po prvotním neúspěchu nasadili represivní metody zastrahování a začali podlomovat morálku obyvatelstva.

V roce 1600 se v Ulsteru vylodili Třetí pán, přesně jak se Angličané obávali. Jejich intervence však skončila katastrofou. Ulsterská vojska se nedokázala koordinovat a Třetí pán se stal na holičkách v obležené Kinsale.

V roce 1603 po pokusu osvobodit Třetí pán se O'Neill vzdal. Angličané rázně zastavili nebezpečí španělské invaze a rozdrtili vojenskou sílu ulsterských pánů. Irsko bylo nyní kompletně podrobeno. Angličané tak konečně svou mocí postihly všechny části ostrova. Po O'Neillovi a dalších povstalcích nebyly fládnuty žádné kompenzace za nároky na válku. Ti nebyli se svým novým postavením vůbec spokojeni, a proto roku 1607 jich kolem stovky odplulo do exilu. Ulsterští obyvatelé byli zanecháni bez ochrany svých autorit. Gaelské zpusoby začaly zanedlouho upadat a Angličanům se otevřela možnost odbojnou část země asimilovat kolonizací.

Politika kolonizace byla následující: vzít katolickým poddaným právo a vynutit jim protestantským kolonistům, popřípadě donutit katolíky ke konverzi. Po roce 1609 se plán rozebral a do Ulsteru začali přijíždět první kolonisté nejen z Anglie, ale i ze Skotska. Vytvořila se zde úplně odlišná společnost s jinými zvyky a jiným myšlením. Byla cizí nejen ulsterské oblasti, ale i zbytku celého ostrova. Katolíci Irové ovšem z Ulsteru nevymizeli. Existovali zde dál jako nájemci právy a levná pracovní síla. Postupně byli vytlačeni na nejhorší možné pozemky, ale nevymizeli. Oblast, kterou tudorovská politika plánovala jako zcela protestantskou, měla po etné katolické enklávy. A zde

³³ HAYES - MCCOY, G.A. Tudorovský zábor. In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 133. ISBN 978-80-7422-179-8.

je nutné vidět souvislost s pozdějšími událostmi 20. století.³⁴

Postavení katolické církve nejen v Ulsteru, nýbrž na celém ostrově se zaostrilo i díky těsným vztahům Irsko a Řím. Ten katolické ostrovany velice podporoval, především vzdáváním duchovních.

Nutno je také podotknout, že mezi katolíky byla i silná enkláva tzv. „staroangličanů“³⁵ o potomků prvních anglických kolonistů, kteří ovšem nebyli protestanté. Navíc stále vlastnili většinu půdy v zemi. Král Karel I. měl určitou slabost pro katolíky. Staroangličané se sice určitou dobu dařilo v parlamentu odrážet protikatolické zákony, roku 1634 svou pévahu ovšem ztratili a následovali konfiskace půdy. Královou intervencí byla půda ovšem konfiskována i od protestantů, zejména zadluženým a skotským presbitariánům. To se doposud nikdy nedělo. Protestanté tak ztratili lokální vliv. Tato situace navíc vyvolala válku mezi Skotskem a Anglií, kterou Skotsko roku 1640 vyhrálo. Králova žádost parlamentu o pomoc si vyžádala řadu reforem, na které král musel kývnout. Staroangličané, ulsterští kolonisté a protestanti vyúfili situace, obvinili místodržícího z velezrady a roku 1641 jej nechali setnout. Staroangličané se navíc pokoušeli vyúfít králových problémů se Skoty a snažili se opět o získání předchozího postavení.

Ulsterští Irové si uvědomovali oflehavost situace. Na jedné straně zmatený král, který by sice do určité míry rád katolíky akceptoval, na straně druhé určitý pakt staroangličanů, kolonistů a protestantů, tlačící na řím dál tím více zmateného krále a v pozadí vřehého militantní, striktní protestantský anglický parlament, který navíc uzavřel spojení s taktéř radikálními Skoty. Kterákoli z těchto stran mohla zaintervenovat a pokusit se zlikvidovat katolickou víru, kterou Karel I. toleroval. V těchto obavách začali Irové připravovat povstání.

1.8. Povstání roku 1641

Hlavním plánem bylo obsadit důležité body vlády rozpoutáním řady lokálních vzpour v Ulsteru a zároveň souasně s tím obsadit Dublinský hrad. V případě zřadu mohli králi i parlamentu povstalcům diktovat své podmínky. Ovšem vinou prozřazení se koruně podařilo obsazení Dublinu

³⁴ CLARK, Aidan. Kolonizace Ulsteru a vzpoura roku 1641. In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irsko*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s.135 - 137. ISBN 978-80-7422-179-8.

³⁵ Tamtéž, str. 138.

p ekazit. Povstání se rozho elo jen v Ulsteru. Celé povstání se neslo v lehce chaotické duchu a dá se íci, že se konalo na podporu krále Karla I. Ulste ané m li povstat práv na obranu králových zájm . K nim se p idali i staroangli ané a ostatní loajalisté s králem. Vzniklo tak uskupení jménem „Katolická armáda“.³⁶ B hem roku 1642 se povstání roz-í ilo po celém ostrov . Angli ané v-ak záhy p isunuli posily a zatla ili seve any zp t do Ulsteru. Angli ané byli p ipraveni si Irsko jednou provfdy podmanit. Irové se chystali ustanovit vlastní vále nou radu a také po ítali s regulérní válkou. V Anglii v-ak mezitím vypukl dlouho o ekávaný spor mezi králem a parlamentem. Následná situace byla op t velmi nep ehledná. Král necht l a ani nemohl vázat své síly v Irsku, pot eboval je k boji na anglické front . V Irsku m l vojsko rovn fl i parlament, ale primární byl i pro n j boj v Anglii. Do toho v-eho vystupovala skotská armáda a hájila ulsterské kolonisty. Jednotlivé strany m li r zné pořadavky a Irové si bohufel málo uv domovali, jak nebezpe né bude, kdyžl zvít zí parlament, cofl se nakonec í stalo. Roku 1646 byl Karel I. popraven a situace nabrala zna né rychlosti.

Roku 1649 se vylodil v Dublinu Oliver Cromwell a páchal jeden masakr za druhým. Následovala op tovná kolonizace, jejífl d sledkem bylo p edání majetku z rukou katolických do rukou protestantských. Charakter Ulsteru tím byl pozm n n a v celém Irsku se rázem vytvo ila nová -lechta vlastníci do té doby jí nepat ící pozemky.³⁷

1.9. Restaurace a válka jakobitská

Roku 1660 skon ila etapa anglické republiky. Karel II., syn Karla I. se vrátil na tr n. Pro irské katolíky to byly dny nad jného o ekávání. K ur ítemu majetkovému vyrovnání katolík do-lo, bylo v-ak nespravedlivé. Ir m nebyl vrácen majetek, kte í uchvátili cromwellovci. To vedlo op t k dal-ím nepokoj m a drobným boj vkám.

Postavení katolické církve bylo nejisté. Byla sice tolerována, ale n kolik vysoce postavených prelát za to zaplatilo flivotem. Angli ané p íli- Iry podez ívali s nadm rného spol ování se se Svatým stolcem.

³⁶ CLARK, Aidan. Kolonizace Ulsteru a vzpoura roku 1641. In: MOODY, Theodore. *D jiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 142. ISBN 978-80-7422-179-8.

³⁷ Tamtéfl, str. 142 - 145.

Navzdory t fíkostem, ekonomika ostrova stoupala strm vzh ru a ruku v ruce s ní i demografie. Na konci vlády Karla II. bylo Ir dva miliony (t i tvrtiny z toho katolíci) a Dublin byl druhým nejv t-ím m stem Britských ostrov .

Roku 1685 nastupuje na tr n Jakub II. Katolík. S ním vysvitla nad je na nové pozemkové vyrovnání a na diskusi o postavení katolické církve. A k ur itým zm nám za alo docházet. Richard Talbot, Jakub v d v rník vehementn prosazoval katolické pofladavky. Byl jmenován velitelem irské armády, kde provedl reorganizaci. Brzy poté dostalo Irsko po sto letech katolického místodrfčího, cof bylo zdrojem v-eobecného veselí. Protestanté nad-ení nebyli.

V-e bylo p ipraveno k tomu, aby do-lo k majetkovému vyrovnání, ir-tí zástupci byli v Londýn p ipraveni jednat. V-e ale p ekazila dal-í revoluce v Anglii. Král byl vyhnán Vilémem Oranfským, protestantem, který zastupoval ty, jeff se bály katolizace Anglie.

1.10 Irsko pod vlivem my-lenek amerického boje za nezávislost

To, co bylo pro Irsko a Ameriku spole né, bylo pod ízené postavení v i Británii. Každá zem m la sice své zastupitelstvo v podob parlamentu, zákony byly ov-em vydávány v Londýn . Z toho nutn vyplývá, fe „Bostonský ajový dýchánekõ Irové pochopily jako po átek boje za své vlastní osamostatn ní a to i pro to, fe v adách amerických kolonist byla ada Ir z Ulsteru. Smutnou národní tragédií z stává fakt, fe Británie posílala do boj v Americe i jednotky zrekrutované v Irsku.³⁸ Irové tak na americké p d bojovaly proti Ir m.

Válka v Americe zp sobila zna né ekonomické problémy. Rok 1778 se p edev-ím v Dublinu nesl ve znamení ostrých protest proti omezení trhu. Britská vláda byla vystavena dilematu, zda nadále podporovat p edev-ím anglické vlastníky výrobních prost edk , i vyhov t stále rozho en j-ím Ir m³⁹. Nakonec se p ekvapiv rozhodla vyhov t irským pofladavk m. Prohraná válka v Americe a strach, fe by v Irsku mohlo vypuknout povstání Brity p im lo i ke stažení omezení, jeff zabra ovaly Irskému parlamentu ádn pracovat. Tímto aktem se Irsko stalo de

³⁸ MCDOWELL, B. R. Protestantský národ. In: MOODY, Theodore. D jiny Irska. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 166 . ISBN 978-80-7422-179-8.

³⁹ Tamtéf, str. 167.

facto nezávislým královstvím,⁴⁰ jehož panovník sídlil v Londýně .

Problémy na sebe ovšem nenechaly dlouho čekat. Autonomie totiž, jak už to v těchto případech bývá, platila pouze z venku. Největší pravomoc měl lord místodržící, dosazený Brity. Roku 1783 byl svolán sjezd, jež si kladl za cíl zreformovat činnost parlamentu tak, aby skutečně zastupoval zájmy irského lidu. Veškeré návrhy byly ovšem smeteny ze stolu a delegáti sjezdu se neodhodlali vynutit si změny silou. Z reformy sešlo. Potvrdil se tedy určitý fakt, který do jisté míry oproti předznamenává události budoucí. Pokud nějaké hnutí nezíská dostatečný zájem a podporu ve společnosti, je odsouzeno k zániku. Feniánské hnutí, které se začalo rodit o pár desetiletí později, si tento fakt velice dobře uvědomovalo.

⁴⁰ MCDOWELL, B. R. Protestantický národ. In: MOODY, Theodore. Dějiny Irska. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 168. ISBN 978-80-7422-179-8.

2. Irsko v 19. a 20. století

V následující kapitole se budeme v novat irskému náboflenskému konfliktu v 19. a 20. století. Jako rámec nám op t posloufí hlavní historické události. Budeme sledovat vývoj tzv. feniánských hnutí, které jsou klí ové pro pochopení organizací, jako je Irská republikánská armáda a Sinn Féin. O které se také samoz ejm budeme zajímat. Položíme si i otázku, jaká je povaha irské národní identity. Nastíníme si okolnosti vzniku Severního Irska a nezávislého Irska - jeho dal-í vývoj ó od Svobodného státu k Irské republice.

V záv re né ásti se soust edíme na události druhé poloviny 20. století. Téma práce kon í rokem 1994, kdy Irská republikánská armáda oznámila oficiální ukon ení boje. Následuje krátký dodatek o sou asné politické stran Sinn Féin.

2.1. Po átky feniánských hnutí⁴¹

Po átek t chto hnutí musíme hledat v organizaci „Mladé Irsko“, která existovala v letech 1840 afl 1848⁴². Tedy vze-la a také skon ila v období hladomoru. Ideologickým v dcem byl Thomas Osborne Davis⁴³, který apeloval na existenci jednotného irského národa a odmítal konfesní rozd lení. Jeho vize se dál bude pohybovat irskými d jinami, a ufl s v t-í i men-í tendencí. Na Mladé Irsko ideov navázala organizace „Irská liga nájemc p dy“, která se p etavila v politickou stranu a v roce 1852 se jí poda ilo získat ve volbách do parlamentu 40 k esel. Úsp ch ov-em netrval dlouho, z více p í in se strana nakonec rozpadla. Jednou z on ch p í in

⁴¹ Jako feniánské organizace m flme ozna it v-echna hnutí usilující o autonomii Irska, p etvo ením jej v republiku a snaffčí se tohoto stavu dosáhnout p edev-ím formou boje. A ufl jde o mladoirské hnutí, Irské republikánské bratrstvo, i samotnou Irskou republikánskou armádu (která ov-em vznikne afl ve druhém desetiletí 20. století), spojujícím prvkem je aktivní ozbrojený odpor v í britské nadvlád . Sinn Féin, o které bude e nífle, je oproti tomu název mnohem konkrétn j-í. Je výrazem pro jednu jedinou politickou stranu, která svou innost zahájila v roce 1902 a funguje dodnes. Tém jako jediná ze v-ech republikánských organizací p eflila (a s mnoha vnit ními zm nami) a to i po sloffení zbraní IRA, jejífl byla „politickou rukou“.

⁴² Ó HEITHIR, Breandán. *Kapesní d jiny Irska*. 1. vyd. Brno: Zvlá-tní vydání, 1995, s. 32. ISBN 8085436442.

⁴³ Davis, Thomas Osborne ó 1814 afl 1845, len hnutí Mladé Irsko, noviná a básník.

byla přílišná snaha katolických poslanců preferovat zájmy především katolických Irů. Liga nájemců, kdy se totiž snažila stmelovat jak katolické, tak protestantské Iry, bez ohledu na konfesi. Této skupině se nejprve přezdívalo „Irská brigáda“, později po nezdaru Ligy nájemců přezdívaná „Papešova kapela“⁴⁴. A zde přichází zásadní moment, který je pro další vývoj irské historie jedním z určujících.

Rozpadem Ligy totiž v oči velké části příslušníků národnostních hnutí snaha vést boj za nezávislost pomocí boje politického ztratila smysl. Naopak. Sjednotila je myšlenka odporu vedeného jen a pouze silou. V roce 1858 tedy vzniká Irské republikánské bratrstvo založené muflí (sepiaty) s povstáním „mladoirů“ v roce 1848. Jen náátkou mezi n patili například James Stephens, John O'Mahony, John O'Leary a další. Nové hnutí si za cíl kladlo přímou úpravu na povstání, následný boj a to ve chvíli pro Britské impérium nejméně příhodné.

A nevalně vyzbrojené, mělo hnutí v roce 1865 ve zbraních tisíce příslušníků. I navzdory špatné připravenosti feniánských sil k povstání došlo v roce 1867. Skončilo však podobně jako to mladoirské před dvaceti lety. Následovalo dlouhých padesát let trpělivého vytrvání, během kterých se Irské republikánské bratrstvo zkonsolidovalo, aby se v roce 1916 mohlo ujmout vedení povstání, jaké si představovalo a které vedlo do historie pod názvem „Velikonoční“.⁴⁵

Zajímavé a důležité je pro nás stanovisko katolické církve k raným feniánům. To je totiž překvapivě odmítavé. Alespoň co se týče vytrvalých kruhů irské římskokatolické církve. Drtivá většina členů hnutí byla sice římskými katolíky, ale v číselní většině odluka církve od státu.⁴⁶ Paul Cullen⁴⁷ vyjádřil roku 1865 dopisem do říma obavu, že získají v Irsku feniánský vliv, čímž by došlo k ohrožení víry.⁴⁸ Navzdory republikánským tendencím, které byly pro feniánské hnutí určující, si do tohoto hnutí našla cestu řada mladých římskokatolických duchovních, kteří s ním

⁴⁴MOODY, T. W. Feniánské hnutí, autonomie a pozemková válka. In: MOODY, Theodore. Dějiny Irska. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 199 - 201. ISBN 978-80-7422-179-8.

⁴⁵ Tamtéž, str. 200 a 202.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Cullen, Paul - 1803 až 1878, arcibiskup dublinský, první irský kardinál.

⁴⁸ Ó HEITHIR, Breandán. *Kapesní dějiny Irska*. 1. vyd. Brno: Zvláštní vydání, 1995, s. 36. ISBN 8085436442.

sympatizovali.⁴⁹

2.2. Dopad feniánského povstání na náboženský život v Irsku

Po feniánském povstání si britský ministerský předseda Gladstone⁵⁰ uv domil, nakolik je „Irská otázka“ pro impérium vážným problémem. Ve snaze vyřešit ji zahájil program „Spravedlnost pro Irsko“, kterou se poté aktivně zapojoval po celou politickou kariéru⁵¹. Provedl řadu reforem, ale pro náboženský problém je nejstejnější reforma z roku 1869, tzv. „Zákon o církvi“⁵² který se poměrně podstatně dotknul irské „pobočky“ anglikánské církve, tzv. *Church of Ireland*.⁵³ Oddělil církev od státu, odejmul jí státní finanční podporu a zavedl tím vznik nového samosprávného orgánu. V praxi to ovšem znamenalo změnu nikoliv jen pro anglikánskou církev. Tímto krokem byly všechny církve v britském impériu zrovnoprávněny.

Gladstonovy snahy byly jistě velice zásluhné a samotnými Iry vítané. Jeho politické se nakonec stal osudným požadavek irských katolíků na dostupnost dosažení vysokoškolského vzdělání. Gladstone navrhl v roce 1873 tzv. „Univerzitní zákon“⁵⁴, který počítal s vybudováním vysokoškolského aparátu napříč Irskem, přičemž jeho středobodem měla být univerzita v Dublinu. Tento návrh nakonec neprošel a Gladstonova politická kariéra velice ukončil. Roku 1874 prohrál ve volbách.

Je třeba také podotknout, že v oblasti Ulsteru se Gladstonovy reformy nesetkaly s pochopením. Je to dáno historickým vývojem, cíleným osídlováním Ulsteru protestanty, presbyteriánskými Skoty a jejich prolínáním s katolíky,⁵⁵ které bylo nastíněno v první části této práce. Evnivost mezi

⁴⁹ Ó HEITHIR, Breandán. *Kapesní dějiny Irska*. 1. vyd. Brno: Zvláštní vydání, 1995, s. 36. ISBN 8085436442.

⁵⁰ Gladstone, William Ewart 1809 až 1898, britský liberální politik a ministerský předseda. Historik Moody se o něm vyjadřuje jako o „největším britském státníkovi své doby“.

⁵¹ MOODY, T. W. Feniánské hnutí, autonomie a pozemková válka. In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 203. ISBN 978-80-7422-179-8.

⁵² Tamtéž, str. 203

⁵³ FLYNN, Kevin Haddick. Gladstone and his Cloud in the West. *History Today* [online]. 2009, vol. 59, issue 12, s. 19-25 [cit. 2014-04-20].

⁵⁴ MOODY, T. W. Feniánské hnutí, autonomie a pozemková válka. In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 203. ISBN 978-80-7422-179-8.

⁵⁵ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 19. ISBN 8072547356.

katolíky a protestanty byla je-t více rozdmýchána Gladstonovým postojem k otázce irské a tím pádem i k otázce samotné existence unie mezi Irskem a Británií. Násilí si vyfládalo jen v Belfastu v letech 1813 až 1907 68 lidských flivot .⁵⁶ V tomto období m fleme spat it i po átek dne-ní podoby m sta, za aly totiž vznikat konfesn rozd lené tvrti.

2. 3. Isaac Butt ó snaha o smír právní cestou

Feniánské povstání neusp lo a ani snahy W. E. Gladstona irskému problému nakonec nepomohly. Situace, která vznikla, nepo ítala s dal-ím pokusem o ozbrojený odpor. Naopak. Vidina autonomie op t vyvstala, m lo jí být v-ak dosafleno právní cestou. Roku 1870 bylo zalofleno protestantem Isaacem Buttem⁵⁷ „Hnutí za autonomii.õ Snahou této organizace m lo být zreformování parlamentu (právní, nikoliv cestou ozbrojeného povstání, ke kterému stejn nebylo sil), který bude pod ízen korun a který se bude zabývat interními otázkami irské politiky.⁵⁸

Nov vzniknuv-í hnutí bylo velice umírn né, odmítalo násilí jako prost edek dosaflení cíl a bylo navíc velmi oblíbené u katolické st ední vrstvy.⁵⁹ A byly tyto my-lenky fenián m na hony vzdálené, ad z nich p i-lo mnohem lep-í se podílet alespo na nich, nefl vy kávat v neur ité pasivit , do které hnutí upadlo. To mezi nimi vyvolalo rozkol.

Roku 1874 vyhrála ve volbách strana Isaaca Butta více nefl polovinu k esel do parlamentu. P t let Butt v noval snaze p esv d it parlament o tom, aby byli Irové uznání jako svébytný národ, nebyl v-ak vysly-en.⁶⁰ Jeho snaha, která se ukázala jako marná, vyústila v ned v ru ady poslanc v jeho schopnosti. Na scén se navíc roku 1875 objevil nov zvolený poslanec Charles Parnell.⁶¹ Tento mufl se fenián m jevil jako potenciální nacionalistický v dce, získal si jejich podporu

⁵⁶ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 19 - 20. ISBN 8072547356.

⁵⁷ Butt, Isaac ó 1813 až 1879. politik, zakladatel „Hnutí za autonomiiõ, protestant. A p vodn zastánce unie mezi Británií a Irskem, události hladomoru, mladoirského a feniánského povstání jej p ivedli k nacionalistickým my-lenkám. Pat il v-ak k velice umírn ným nacionalist m.

⁵⁸ MOODY ,T. W. Feniánské hnutí, autonomie a pozemková válka. In: MOODY, Theodore. *D jiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 204 . ISBN 978-80-7422-179-8.

⁵⁹ Tamtéfl, str. 204.

⁶⁰ Tamtéfl.

⁶¹ Parnell, Charles Stephens ó 1846 až 1891, protestantský statká , poslanec.

a Isaaca Butta nakonec zcela zastínil.

Význam osobnosti Isaaca Butta je především ve snaze naplnit mírově ekumenického ideálu Thomase Davise, ke kterému se snažil dojít, by neúspěšně, cestou smíru. Jeho snaha ukázat, že je lhostejné, zda jsou Irové katolíci i protestanté a všichni dohromady se navíc mohou podílet na vytvoření nezávislého národního státu, byla ve výsledku neúspěšná.

2. 4. Události konce 19. a začátku 20. století

Situace byla následující. Po Parnellov smrti v roce 1891 se čím zkonsolidované síly roztrpily a vzniklo tak prostředí do určité míry vlastně dosti zvláštní. Konec 19. století byl ve znamení založení různých apolitických hnutí, jmenovitě například *Tír na nÓg* (Země mládí), jejímž ideovým vůdcem byl básník William Butler Yeats. Toto sice o hnutí, jež bylo nacionalistické, ale jeho ambice byly čistě literární a vlastně se celé neslo v romantickém duchu. Nicméně Yeats formuloval, pro tuto práci poměrně zajímavou myšlenku a sice : „Bez duchovního flivota si Irové svou identitu dlouho neudrží.“⁶²

Dalším, mnohem masovějším hnutím se stala „Galská liga“ založená v roce 1893 Douglasem Hydem⁶³. Hnutí si především bralo za cíl udržet skomírající a vytrácející se irštinu naživu, obnovit ji a znovu jí předat nové generaci coby národní jazyk používaný po celém ostrově. Vyhlásil program tzv. „deanglizace“, což v praxi znamenalo odmítnutí všeho, co mělo původ v anglických zvycích.⁶⁴ Hnutí se stalo natolik oblíbeným, že v sobě pojalo všechny vrstvy irské společnosti a v podstatě se z něj stala velmi silná organizace představující pro Brity určitě nebezpečí. Tímto se z Galské ligy stával pádný argument, pro uznání Irsko jako svébytný stát.⁶⁵ Nacionalismus se postupně více vyostoval. Pojme se nyní podívat na souvislost irské národní identity s konfesní příslušností.

⁶² McCARTNEY, DONAL. Od Parnella k Pearseovi In: MOODY, Theodore. D jiny Irsko. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 214 . ISBN 978-80-7422-179-8.

⁶³ Hyde, Douglas 1860 až 1949. Básník a v letech 1938 až 1945 první prezident Irsko.

⁶⁴ McCARTNEY, DONAL. Od Parnella k Pearseovi In: MOODY, Theodore. D jiny Irsko. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 215 . ISBN 978-80-7422-179-8.

⁶⁵ Tamtéž, str. 216

2. 5. Irský katolicismus, ulsterský protestantismus.

Gladstonovy reformy z 60. let 19. století znamenaly konec monopolu anglikánské církve a spolu s tím i více možností pro jiné konfese: V na-ěm p ípad jde samoz ejm o katolíky.⁶⁶ Katolí t í Irové m li nyní mnohem snadn j-í p ístup (jako zam stnanci) do státní správy. Získávali „lep-íø spole enský status.“⁶⁷ V této situaci otázka autonomie vyvstávala stále naléhav ji. A spolu s ní i otázka po tom, jaká je samotná podoba irské národní identity, která má jist sílu ovlivnit podobu p ípadného nov vzniklého autonomního Irska.

V první ásti práce jsme na rtli situaci, kterou m fíme nyní zp tn poufít. Irsko na za átku 20. století bylo multikulturní zemí. A to p edev-ím z toho dvodu, že tém tvtinu obyvatel ostrova⁶⁸ tvo ilí protestanté. A na ostrov tvo ila men-ínu, byla privilegována.⁶⁹ To spolu s Gladstonovými reformami vzalo za své. Na za átku 20. století tedy nutn vyvstala otázka hledání národní identity, která mohla být stanovena bu to jako protestantská ó coíl by bylo dáno historickým vývojem a snahami zastánc unie setrvat ve svazku s Británií, nebo se mohla vydat cestou ímského katolicismu. Toto rozhodování nakonec ur ilo dne-ní podobu ostrova tak, jak jej známe - protestant-tí a katolí t í Irové totiíl svou identitu vnímají kaídý jinak.

Ulster-tí Irové byli v drtivé v t-ín zastánci unie. Nacházelo se zde nejvíce protestant na ostrov , a uíl presbyterián i anglikán . Silný kulturní politický vliv Anglie z toho místa vytvo il doslova „ *jiné Irsko*.“⁷⁰ , jehoíl obyvatelé se pln považovali za sou ást Velké Británie a stejn tak budoucí existenci ostrova si dokázali p edstavit jen a pouze coby pevnou sou ást impéria.⁷¹

V í této koncepci se zbytek Ir ohrazoval. Jako -tít vymezení se v í importované britské

⁶⁶ HEMPTON, David. *Religion and political culture in Britain and Ireland: From the Glorious revolution to the decline of empire*. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 1966, 83 - 86. ISBN 0521473756.

⁶⁷ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 21. ISBN 8072547356.

⁶⁸ Tamtéfl.

⁶⁹ Tamtéfl, str. 22.

⁷⁰ Tamtéfl.

⁷¹ Tamtéfl.

kultu e jim sloužil írský katolicismus. Na základ jejich postoje nebyli ulster-tí protestanté vnímáni jako sou ást írského národa, nýbrž jako potomci kolonist z Anglie, kte í zcela p ijali britskou kultur, a tudíž s „írstvímø nemají nic společného.⁷²

Takto se zdá situace jist ne e-itelná. Krizi navíc prohlubuje fakt, že od samého počátku kolonizace ostrova bylo na Iry nahlíženo jako na cosi nepat í ného - národ divoch nemající nárok na jakoukoliv vládu pro sebe sama.⁷³ Neustálé snahy o emancipaci, boj vky, a uflví více i mén úsp -né, události zejména posledních dvou století, to v-e muselo Brity nejen vy erpávat a unavovat, ale také i p esv d ovat o tom, že polodivocí Irové rozumí jen síle a nikdy nebudou opravdovými partnery.⁷⁴ A stejný názor pochopiteln p ijali i protestant-tí obyvatelé severní ásti ostrova, kte í byli de facto sou ástí britské kultury.

Vidíme tedy, že otázka Irské národní identity je pevn spjata s konfesní p íslu-ností. „Írstvíø je determinováno k es anstvím, ale je otázka jakým. Zcela správn podotýká Jan Frank, že Ir se za Ira mohl považovat v p ípad , že žil v Irsku a byl katolík. Protestantský Ir se za Ira mohl považovat v p ípad , že žil v Irsku, ale *musel dodat, že není katolík*.⁷⁵ Tato jist schizofrenní situace vyplívá z celého historického vývoje a má ko eny ve chvíli, kdy první lod s anglickými a skotskými osadníky p irazili k b eh m na severu ostrova.

Jan Frank ve své monografii *Konflikt v Severním Irsku* dále p í-e, že protestanté odmítali osamostatn ní jak z d vod ekonomických (v p ípad osamostatn ní se na britském impériu by protestanté jist p í-li o ádu benefit) tak ale i z d vod náboženských. Irský katolicismus m l údajn bránit mnohým lidským práv m.⁷⁶ Frank toto téma bohužel nerozvádí, nicmén konstatuje, že v protestantském spole enství existovala ur itá démonizace íma. Pokusme se tedy nyní o následující p edstavu: Irská vláda by fungovala coby loutka, od které by vedly nitky afl do Vatikánu. Ten by skrze vládu protestanty utla oval. Katolicismus byl chápán jako naprosto

⁷² FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 29. ISBN 8072547356.

⁷³ Tamtéž, str. 23.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Tamtéž, str. 24.

⁷⁶ Tamtéž, str. 25.

neslužitelný s protestantstvím. Znamenal v–e, jen ne pokrok, kulturu a svobodu člověka.⁷⁷

Je a není to pravda. Je faktem, že v okamžiku vzniku Svobodného státu v roce 1921 se římsko-katolická církev chopila iniciativy a zašla uplatňovat svůj společenský vliv. Obavy protestantů se ukázaly do určité míry jako oprávněné. Příkladem může být cenzura, která byla zavedena, a která spadala právě pod římsko-katolickou církev. Jako silně omezující považovali protestanté i zásah do občanského práva. Rozvody manželství, antikoncepce, výchova opuštěných dětí, to vše bylo nyní v působnosti církve. Na druhé straně severoirský protestantismus Frank charakterizuje jako „*antivdecký a antimodernistický puritanismus*“,⁷⁸ který nebyl římskému katolicismu nic dlužen.

Pod tíhou všech těchto faktů se tak zcela bortí kdysi inspirativní koncepce Thomase Davise o jednotném irském národu, který nehledí na konfesi. Stejně tak i Gladstonovy reformy, které se ve své době jevily pro Iry jako zcela zásadní, se nám ve světle těchto událostí jeví jako ty, které naopak zarazily pomyslný klín v irském národu ještě hlouběji. Historie se totiž mohla ubírat zcela jiným směrem. Nebýt Gladstonovy snahy, dominance anglikanismu a protřlování britské kultury mohlo na ostrov zapůsobit jako mnohem více jednotící prvek, než jakým se ukázala benevolence a dobrá vůle britského ministerského předsedy. Ta naopak podpořila proces pomalu, ale jistě se rozrůstajícího konfliktu uvnitř jednoho národa. Ale to už se ocitáme pouze na úrovni spekulací, nikoliv historických faktů.

2. 6. Vznik Sinn Féin

Sinn Féin znamená v irštině „*My sami*“ a jedná se o hnutí, které bylo roku 1902 založeno Arturem Griffithem.⁷⁹ Ten poukazoval na nelegitimitu zákona o unii mezi Irskem a Anglií z roku 1800.⁸⁰ Na základě této nelegitimnosti měli irští poslanci z parlamentu ve Westminsteru odejít a v Irsku založit tzv. „Radu tří setů“, která zahájí prosazování politické autonomie a ekonomické

⁷⁷ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 26. ISBN 8072547356.

⁷⁸ Tamtéž, str. 27.

⁷⁹ Griffith, Artur 1872 až 1922, spisovatel a politik. První vůdce hnutí Sinn Féin. Spolu s Michaellem Collinsem byl delegací do Londýna, která v roce 1921 vyjednala Anglo-írskou dohodu.

⁸⁰ O'BRIEN, Brendan. *Dlouhý boj: IRA a Sinn Féin*. Brno: Zvláštní vydání, 2003, s. 7. ISBN 8085436760.

nezávislosti.⁸¹ Souasn s tím Griffith prosazoval myšlenku duální monarchie. Inspirací mu bylo rozdělení rakouské monarchie na Rakousko a Uhersko. Jeho stat vyly dokonce pod názvem *The resurrection of Hungary* (*Vzkříšení Maarska*).⁸²

Zpoátku (v období založením Arturem Griffithem) tedy Sinn Féin pořadovala poněkud jiný status autonomie, neřízené Irské republikánské bratrstvo, s kterým jsme se již setkali při pokusu o převrat v roce 1867, a které usilovalo o nastolení Irské republiky silou.⁸³

Ze Spojených stát amerických se vrátil Thomas James Clarke,⁸⁴ převzal vedení Sinn Féin a roku 1910 se mu podařilo dosáhnout dohody s Irským republikánským bratrstvem. Rétorika Sinn Féin se změnila. Ze snah o autonomii právní cestou se hnutí začalo připravovat na cestu boje.

Období těsně před vypuknutím první světové války je dobou velkých zmátků, stávek a snah o zlepšení stavu dělnické třídy. Nesmíme opomenout úlohu v tomto „válečném kotli“ sehrál James Connolly⁸⁵, socialista lídící dělnické odbory, kterému se dokonce podařilo vytvořit dělnickou armádu, která do historie vstoupila pod názvem „Obanská armáda“. A postava jistě zajímavá, pro téma této práce není určující. Vnují ji proto pouze tento malý odstavec s v domě, ale v samotném vývoji irských dějin 20. století sehrál James Connolly nezanedbatelnou úlohu.

Po radikalizaci Sinn Féin události začaly směřovat k dalšímu výbuchu ozbrojeného odporu, které dějiny pojmenují „Velikonoční povstání“. Do tohoto období můžeme adit vznik další „slavné“ organizace, kterou je Irská republikánská armáda.

2. 7. Vznik Irské republikánské armády

Definovat, co to vlastně je a jak vznikla Irská republikánská armáda (dále jen IRA), není vůbec

⁸¹ McCARTNEY, DONAL. Od Parnella k Pearseovi In: MOODY, Theodore. Dějiny Irska. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 217. ISBN 978-80-7422-179-8.

⁸² Tamtéž, str. 217.

⁸³ MCCAFFREY, Lawrence J. Arthur Griffith and Non-Violent Sinn Féin (Book Review). *Canadian Journal of History* [online]. 1975, vol. 10, issue 2, s. 267-268 [cit. 2014-04-24].

⁸⁴ Clarke, Thomas James 1857 až 1916, revolucionář, kromě Michaela Collinse a Eamona de Valery jedna z vůdčích postav „Velikonočního povstání“ roku 1916. Popraven toho samého roku.

⁸⁵ Connolly, James 1868 až 1916, socialista, zakladatel Obanské armády. I on se podílel na „Velikonočním povstání“. Po jeho neúspěchu popraven Brity roku 1916.

jednoduché. Rozhodn je to nejvýznamn j-í feniánské hnutí v bec. B hem studování n kolika monografií týkajících se irských d jin, jsem nena-el jednotnou definici, která by nám vývoj IRA podrobn ji p iblířila. Auto i p echázejí od pojm „ir-tí nacionalistéo pop . „republikánió k IRA, aniřl by p edtím cokoliv vysv tili. Výjimkou je Brendan O'Brien, jeřl bude zmín n nířle.

Kdybychom cht li IRA asov za adit, p i pohybu zp t bychom zjistili, řle se najednou „nevylouplaó z ní eho, nýbrřl řle je následkem. Stojí za ní celé generace feniánských organizací. Abychom se p íli- nepropadali v ase, rozhodn se m řleme op ít o organizaci Mladé Irsko a zcela ur ít o Irské republikánské bratrstvo. Nap íklad Brendan O'Brien ve své monografii *Dlouhý boj ó IRA a Sinn Féin* stanovuje jako jasný fakt datum vzniku IRA na rok 1916.⁸⁶ Na rok Velikono ního povstání. S tím nelze nesouhlasit. Jenřle ani nelze vynechat p edchozí události, které budoucí „v domío IRA formovaly. O v-ech t chto událostech jiřl byl zmínka vý-e.

Události roku 1916 byly pro irské nacionalisty zmate né. Povstání vypuklo, ale ada nacionalistických organizací nebyla dostate n koordinována. Jediná, která si i v porářce dokázala udržet tvá , byla práv IRA. Události po skon ení povstání nám jsou jiřl známy a víme, řle nakonec vedly k vít zství strany Sinn Féin a k zaloření *Dáilu*. Ten m l svou legitimní armádu, jiřl se stala práv IRA.⁸⁷ Zde je tedy ko en spolupráce mezi Sinn Féin a IRA. M řleme íci, řle nebýt prohry v povstání, k zahájení spolupráce IRA a Sinn Féin by mořlná v bec nedo-lo. Ob anská válka v-ak p inesla -t pení a p vodní IRA byla porařlena oficiální armádou Svobodného státu, ímřl vlastn její první etapa skon íla.

2. 8. Od roku 1914 k anglo ó irské válce a Svobodnému státu

Vypuknutí první sv tové války byla chvíle, na kterou Irské republikánské bratrstvo ekalo 50 let. Spojení s hnutím Jamese Connollyho mu navíc p íná-elo více muřl , kte í mohli být postaveni do zbran . Povstání, které vypuklo, vstoupilo do historie pod názvem „Velikono níó. Ov-em stejn jako v-echny dosavadní irské pokusy vydobýt si svobodu silou skon ílo povstání roku 1916 neúřp -n . Celý tento akt v-ak spustil lavinu událostí, na jejichřl konci bylo to, o co se Irové po v t-inu své historie snařili - nezávislost.

⁸⁶ O'BRIEN, Brendan. *Dlouhý boj: IRA a Sinn Féin*. Brno: Zvlá-tní vydání, 2003, s. 7. ISBN 8085436760.

Je třeba říct, že tyto nejvýznamnější události se odehrály až těsně po povstání. Náhlá irská veřejnost byla strfena represemi, kterými britská strana reagovala.⁸⁸ Až v době povstání byla krátce vzhledem (Michael Collins⁸⁹, Eamon de Valera⁹⁰), na které byli popraveni (Thomas Clark, James Connolly). Veřejnost byla revoluci maximálně nakloněná, a proto se není čemu divit, když Sinn Féin ve volbách roku 1918 zvítězil nad zastánci unie. Sinn Féin vyhlásila vznik tzv. *Dáilu* Ó Súilleabháin a zavázala se naplňovat program potěbný pro vytvoření Irské republiky. V důležitými postavami byli Eamon de Valera, Michael Collins a Artur Griffith.⁹¹

Reakce Britů na novou situaci byla rychlá a nemilosrdná. Roku 1919 vypukla anglo-irská válka, která trvala dva roky.⁹² Charakterizují ji partyzánský boj na irské straně. Teror, odvetné trestné akce, stělna do civilistů na straně britské. Zoufalý charakter války si nakonec vynutil mír. Roku 1921 irská delegace v čele s Michaellem Collinsem a Arturem Griffithem odjela do Londýna a vyjednala Anglo-irskou dohodu. Irsko se nestalo republikou, ale jedním z britských dominií (tzv. Svobodným státem) s rozdílnými právy. Nyní tedy zůstávala pouze naděje, že jednoho dne k vytvoření republiky skutečně dojde.⁹³ Irská veřejnost se rozpoltila na ty, co dohodu přijímali a ty, co ji odmítali. Následně došlo ke krátké občanské válce, která znamenala definitivní konec některých zajímavých postav. Jmenovitě zmíníme alespoň Michaela Collinse a Artura Griffitha.

⁸⁷ O'BRIEN, Brendan. *Dlouhý boj: IRA a Sinn Féin*. Brno: Zvláštní vydání, 2003, s. 8. ISBN 8085436760.

⁸⁸ McCARTNEY, DONAL. Od Parnella k Pearseovi In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 224. ISBN 978-80-7422-179-8.

⁸⁹ Collins, Michael - 1890 až 1922. Politik, revolucionář. Po Velikonočním povstání vzhledem, po propuštění spolu s Eamonem de Valerou zahájil nový odpor. Signatář Anglo-irské dohody. Zabit na konci irské občanské války.

⁹⁰ De Valera, Eamon 1882 až 1975. Klíčová osobnost irských dějin 20. století. Jeden z vůdců Sinn Féin, několikrát premiérem. V letech 1959 až 1973 prezident Irska.

⁹¹ McCARTNEY, DONAL. Od Parnella k Pearseovi In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 225. ISBN 978-80-7422-179-8.

⁹² MICHAEL COLLINS' FIGHT FOR IRISH INDEPENDENCE. *Military History* [online]. 2014, vol. 30, issue 6, s. 50-51 [cit. 2014-04-24].

⁹³ McCARTNEY, DONAL. Od Parnella k Pearseovi In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 226. ISBN 978-80-7422-179-8.

2. 9. Situace v Ulsteru ve 20. a 30. letech.

„Autonomie znamená vládu papefenc ō⁹⁴ Nic neilustruje lépe náladu ulsterských Ir ō neŤ toto heslo, s kterým odmítali autonomii. Je v n ěm v-ak obsaŤeno více, neŤ jen politická proklamace. Znovu se nám zde vyno uje jiŤl vý-e zmín ěná děmonizace ímského katolicismu. Vzniklá Irská republika op ět není ni ím jiným, neŤ loutkou v rukách íma. Vidíme tedy, Ťe i natolik sv ětská záleŤitost jako je vznik republiky má ětné odezvy (v tomto p ípad ě p edev-ím negativní) i v náboŤenské sfě e. Snaha Ulsteru zachovat se coby sou ást Britského impěria tímto dostává nový - náboŤenský rozm ěr. Je to snaha zachovat tradici britského protestantismu a britské kultury. Snaha odmítnutí pro Ulster naprosto cizoroděho elementu pocházejícího od „stále je-t polodivokých Ir ō na jihu ó ímského katolicismu.

Odpor proti my-Ťence autonomie zde byl hluboký a utvrzený z dob Gladstonových reforem. Dne 28. zá í 1912⁹⁵ se v rámci celého Ulsteru konaly protestantské bohosluŤby za setrvání ve svazku s Británií. Zárove se stup ovaly výzvy k jakémukoliv odporu v í autonomii a to v ětn ě odporu silou. Roku 1912 tedy m Ĥeme zaznamenat vznik Sboru ulsterských dobrovolník ⁹⁶ (*Ulster Volunteer Force*). Tento sbor m Ĥ hájit zájmy Ulsteru proti nov ě p ípadn ě nov vzniklé Irské republice. Takto vyost ěná reakce se z áste ných d vod rozhodn ě je na základ děmonizace zbytku ostrova, které je op ědeno mýtem o národu divoch ěvládaných ímem. V-e navíc umocnily události Velikono ního povstání.

Roku 1921 kon í Anglo ó irská válka a vzniká Svobodný stát na jihu a Severní Irsko (coby sou ást Británie) na Severu. Smlouva mezi Irskem a Británií umoŤl ovala autonomii (by omezenou) v rámci celého ostrova. Severní Irsko - Ulster, v-ak mohlo od dohody odstoupit, coŤ také ud ělalo. To vyvolalo pom ěrn ě silné nepokoje, p edev-ím náboŤenského charakteru. V rámci t ěchto násilností zem ělo 232 lidí a -kody na majetku dosahovaly těm ět í milion ě liber.⁹⁷

⁹⁴ McCARTNEY, DONAL. Od Parnella k Pearseovi In: MOODY, Theodore. D ějiny Irska. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 228. ISBN 978-80-7422-179-8.

⁹⁵ TamtěŤl, str. 229.

⁹⁶ TamtěŤl.

⁹⁷ McCracken, J. L. Severní Irsko 1921 ó 1966 In: MOODY, Theodore. D ějiny Irska. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 230. ISBN 978-80-7422-179-8.

Další snahy irských nacionalistů, toužících po jednotném ostrově, zarážely mezi dvěma novými územími pomyslný klín hlouběji a hlouběji. Irští nacionalisté byli v drtivé většině katolíci, stejně tak ve většinu, která je podporovala, byla stejné konfese.⁹⁸ Jistě víme, s čím protestanté římské katolíky spojovali. Nutně tedy muselo dojít k tomu, že se severoirští protestanté utvrdili v nepřátelství vůči katolíkům.⁹⁹

V následujících letech se z „hlubin historie“ jakoby znovu vynořil ideál Thomase Davise. A to v podobě několika organizací, které se snažili rozšířit směr mezi severem a zbytkem ostrova. Jmenujme například Národní ligu vzniklou v roce 1928, či v Belfastu Irský svaz pro sjednocení, založený roku 1936. Pro obě organizace byla charakteristická snaha překonávat náboženské i politické rozdíly.¹⁰⁰ Jejím (opět) navázaly na sen Thomase Davise. Bohužel, neúspěšně.

2. 10. Postavení katolíků v Ulsteru ve 20 letech.

Vznik Severního Irska uvrhl irské nacionalisty operující na jeho území ve zmatek. Jediné, v čem mohli doufat, byla úprava vymezení hranic mezi Severním Irskem a Svobodným státem. Tato však nakonec nebyla nijak zásadní.¹⁰¹ Nové uspořádání ostrova tak vytvořilo odlišné podmínky pro existenci obou konfesí. Ve Svobodném státě se ocitlo na 90 000 protestantů.¹⁰² V Severním Irsku naopak zůstalo cca. 430 000 římských katolíků (proti dvojnásobnému počtu protestantů).¹⁰³ A právě probíhající občanská válka jen přidávala situaci na nepřehlednosti. Irští nacionalisté vedli guerillový boj a to i na novém území Severního Irska, kde napadali nejen objekty státní správy, ale i protestantské kostely a (včetně) příslušníky této konfese.¹⁰⁴

⁹⁸ McCracken, J. L. Severní Irsko 1921 až 1966 In: MOODY, Theodore. Dějiny Irska. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 231. ISBN 978-80-7422-179-8.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ ELLIOTT, Marianne. *The Catholics of Ulster*. 1. vyd. London: Penguin Books, 2001, s. 373. ISBN 0140293329.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Tamtéž, str. 374.

Duch Thomase Davise a jeho idea, jak se nyní ukáffe, v-ak byly p ítomny i v této dob . Katolický biskup Josef MacRory u inil v í chování nacionalist ádu výpad . A stejn tak i katolická „st edostavovská vrstva“ byla proti (p ehnané) agresí v í protestant m. Je zajímavé, ff v tomto míst katolíci u inili jakýsi akt neloajlnosti v í snahám o vznik celistvé republiky.¹⁰⁵ A to byli z drtivé v t-iny práv oni, kte í po ní volali a a jejich samotná pozice byla velmi nelehká.

Protestanté se násilí pochopiteln bránili a to tím samým zp sobem. Byly napadány katolické kostely i ádoví ob ané. To v-e se d lo v rámci odvetného boje v í irským nacionalist m. Jenff, v-ímn me si, ff ada b ffných ob an katolické konfese se proti násilí v í protestant m ohradila. A to v etn samotného biskupa. Té samé reakce se v-ak katolíci od protestant nedo kali. Biskup MacRory na násilné odvetné akce ze strany militantních protestant reagoval v roce 1922 pastý ským listem, ve kterém oznámil, ff *katolíci v Belfastu jsou nuceni trp t za h íchy svých brat í.*¹⁰⁶

Nejhor-í postavení m li katolíci práv v Belfastu coby nejv t-ím m st Severního Irska, kde byli v pozici nejv t-í men-iny. Náboffenské násilí, které se v Belfastu odehrávalo v letech 1921 afl 1923 si vyffádalo tém 500 mrtvých (z toho polovinu tvo íli katolíci). Tém 11 000 katolík p í-lo o práci a 23 000 (tvtina belfastské katolické men-iny) jich muselo opustit své domovy. Marianne Elliott ve své monografii *The Catholics of Ulster* dokonce pouffívá pojem „pogrom na katolíky.“¹⁰⁷ Je ov-em t eba íci, ff pofár konfliktu se nikdo hasít nesnafl. Ir-tí nacionalisté napadali protestanty a ti p echázeli do protiútku. Na obou stranách trp lo p edev-ím civilní obyvatelstvo. Idea Thomase Davise se tak znovu rozplynula.

2. 11. Vliv katolické církve na kulturní d ní ve Svobodném stát

Morálku, která ve Svobodném stát za ala panovat, bychom dnes jist nazvali jako „prudérní“. Vlára vedená W. T. Cosgravem¹⁰⁸ m la na flivotní hodnoty b ffných lidí názor shodný

¹⁰⁵ ELLIOTT, Marianne. *The Catholics of Ulster*. 1. vyd. London: Penguin Books, 2001, s. 374. ISBN 0140293329

¹⁰⁶ Tamtéfl.

¹⁰⁷ Tamtéfl.

¹⁰⁸ Cosgrave, William Thomas ó 1880 afl 1965, ministerský p edseda Svobodného státu v letech 1922 afl 1932.

s římskokatolickou církví.¹⁰⁹

Zavládla doba cenzury. Tu si zde můžeme všimnout rozdílu mezi literaturou, filmem (obecně tedy kulturou) a „cenzurou“ v rámci osobního života o který se týká sexuální oblasti života. Roku 1929 byla ustanovena Irská cenzurní komise. V její pravomoci bylo zakázat jakoukoliv knihu, film, lánek i divadelní hru, která by mohla působit nemravně a pohorlivě. Jak je patrné, zásah do kultury je to poměrně velký. Pokud rovnou nebyla zakázána a označena za spisovatele pornografie, byla cenzurním úřadem alespoň pronásledována a jejich život byl notně ztrpčen. Až jim hrozil zákaz jakékoliv publikační činnosti na území Irska. Takto byl například zakázán James Joyce – slavný autor Dublinu a Odyssea. Filmová cenzura na tom byla téměř stejná, jen s tím rozdílem, že film nebyl natolik dostupný jako literatura a tudíž byl i cenzurou méně zasahitelný.¹¹⁰

Partnerský život Irů byl okleštěn. V souladu s katolickou morálkou neexistovaly antikoncepční prostředky. Jejich dovoz byl zakázán. Byl zakázán rovněž dovoz jakékoliv literatury, která se týkala například témat kontroly porodnosti a podobně. Neexistovala jakákoliv erotická literatura (erotická v nejlepší slova smyslu), a u nás o literární tvorbu samotnou i například o umělecké fotografie, malby – akty. A tím pádem u nás vůbec neexistoval prostor pro pornografii. William Butler Yeats, básník a člen senátu, dokonce dokonce vystoupil proti zakazu rozvodu.¹¹¹

Nejsmutnější etapu vlivu římskokatolické církve na děti ve svobodném státě jsou tzv. Magdalénské domovy. V předchozí monografii, kterou jsem při psaní této práce použil, nebyla o Magdaléniných domovech ani zmínka. Tento fenomén je natolik zajímavý, že by si jistě zasloužil samostatnou pozornost. Magdalénské domovy byly určeny dětem, které trpěly poruchami učení, sexuálními úchytkami, byly zneužívané apod.¹¹² Do jisté míry lze říci, že je „bylo třeba uklidit z dohledu, aby nepůsobily pohorlivě.“ Domovy fungovaly v té době jako pracovny, které plnily zakázky jak pro soukromý, tak i pro státní sektor. Děti pracující v nich tak

¹⁰⁹ Ó HEITHIR, Brendan. *Kapesní dějiny Irska*. 1. vyd. Brno: Zvláštní vydání, 1995, 58 - 59. ISBN 8085436442.

¹¹⁰ Tamtéž, str. 59.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² IRELAND: CRIMINAL ABUSE OF GIRLS BY CATHOLIC CHURCH 'ASYLUMS'. *Women's International Network News* [online]. 2003, vol. 29, issue 4, s. 35 [cit. 2014-04-22].

inily bez nároku na mzdu, v podmínkách často téměř otrockých. O tomto tématu dále existuje řada knižních titulů, ale lze se s ním seznámit i v rámci kinematografie.¹¹³ Jeden z posledních domovů byl zavřen až v devadesátých letech minulého století. Od této doby lze zaznamenat řadu výpovědí irských žen, které se svými osudy vystupují před veřejnost. Větině k tomuto tématu bohužel neexistuje žádná odborná literatura. Téma je to natolik zajímavé, že by si jistě zpracování zasloužilo.

Církev udržovala i trendy ve školství. Školy vedly v témě státních škol. Linie výuky byla v souladu s katolickou morálkou, a tím pádem vlastně i v souladu s nacionalistickým cítěním. (Irský dokumentarista Jan Páta ve svém dokumentu *Země sv. Patrika* poukazuje na pozitivní nicméně určitým způsobem smutný fakt. Církev, ať měla ve svých řadách naprosté píky a elity tehdejší Irské společnosti, byla odkázána na to, koho do svých řad přijme a komu své vzdání předá. Neintelektuální lidé své doby totiž v souladu s římskokatolickou naukou nemohli mít děti.) Důsledkem této školské politiky, která byla vládou Svobodného státu podporována, bylo zavedení irštiny coby povinného předmětu.¹¹⁴ Dnes víme, že tzv. *gaelic*, irština, byla nakonec vytlačena tzv. *irish*, - irskou angličtinou. Irština dnes na ostrov dominantním jazykem není. Hraje však svou kulturní roli. A snaha vlády Svobodného státu a katolické církve ji zachovat, se tak jistě do určité míry naplnila.

2. 12. Od Svobodného státu, přes vývoj v Ulsteru k Irské republice

Rok 1921, konec války s Británií, můžeme zároveň považovat za datum vzniku Svobodného státu. Občanská válka, jež byla důsledkem Anglo-írské dohody, skončila o rok později. Pro ty, jež se stavěli za smlouvu, dopadla dobře.¹¹⁵ Michael Collins, ať bychom anglo-írské války v íi Britům uplatoval velice tvrdé, téměř teroristické metody boje, měl o míru velice rozumnou představu. Smlouvu samotnou chápal jako „*prostor pro dosažení svobody*“¹¹⁶ Jakýsi předstupe nutný pro to, aby mohla být zahájena další vyjednávání. Byl si naprosto vědom, že guerillový boj

¹¹³ Padlé ženy / The Magdalene Sisters, režie Peter Mullan, Irsko / Velká Británie 2002

¹¹⁴ Ó HEITHIR, Brendan. *Kapesní dějiny Irska*. 1. vyd. Brno: Zvláštní vydání, 1995, 60. ISBN 8085436442.

¹¹⁵ LYNCH, PATRICK. Svobodný Irský stát a Irská republika, 1921 - 1966 In: MOODY, Theodore. *Dějiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 236. ISBN 978-80-7422-179-8.

¹¹⁶ Tamtéž.

IRA proti profesionální britské armádě by byl nejen marný, ale nutně by vedl ke krveprolití. Tento nadějný lov k vřakům oběma oběma války zahynul. Deset dní po smrti Artura Griffitha, zakladatele Sinn Féin. Stalo se tak roku 1922. Před svou smrtí si vřak byli oba dva v domě situace, že Ulster je pro tuto dobu ztraceným, a snaha, vydobýt stát v rámci celého ostrova se nezdařila.

Eamon De Valera, který stál na opačné straně barikády, si dohodu představoval jinak. Trval na „poir-t níõ vnitních záležitostech ostrova, čímž by se vyřešil problém republiky. Vztah s Británií měl být uchován, ale pouze coby prostředník pro vnější vztahy o něco lépe a eno pro zahraniční politiku.¹¹⁷ I tento model vřak pořítal s odtržením Ulsteru od zbytku ostrova.¹¹⁸

Zajímavý je faktor, který hrál při poválečném dělení ostrova roli. Britská plánovací komise, která vytyčila ohranice mezi Svobodným státem a oblastí Ulsteru, nazvala ohranu, že nově vzniklé Severní Irsko bude naprosto marginální záležitostí. Oblasti, které jsou obývané především nacionalisty - katolíky, budou přidruženy k Svobodnému státu. Zůstalo vřak jen u onoho naznačení. A je otázkou, nakolik Britové měli něco takového vřáhu v úmyslu a nakolik to byl z jejich strany politický tah jak sever ostrova udržet. Pro delegaci Svobodného státu byl tento podpis smlouvy tento příslib jistě důležitým faktorem.¹¹⁹ Od tohoto okamžiku až po současnost trvá rozdělení Irska na jih a sever.

Roku 1926 byl Eamon De Valera propuštěn z vězení, kam byl internován po prohrané oběma válce, a zahájil činnost nové politické strany, kterou nazval *Fianna Fáil* (Vojáci Irska)¹²⁰ která zaujímala pozici nejvíce opoziční strany. Později vítězí ve volbách nakonec De Valera vyneslo do čela vlády až do roku 1948.

Roku 1937 vznikla Irská republika. De Valerova reforma ústavy, abdikace britského panovníka Eduarda VIII. a zákon o vnějších vztazích z Anglo - irské smlouvy mu umožnila republiku vyhlásit, aby to byla republika stále ještě do jisté míry ve spojení s Británií (např. britský

¹¹⁷ LYNCH, PATRICK. Svobodný Irský stát a Irská republika, 1921 - 1966 In: MOODY, Theodore. Dějiny Irska. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 238. ISBN 978-80-7422-179-8.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Tamtéž, str. 239.

panovník p sobil coby sty ná osoba zahrani ní politiky) De Valera prozatím absolutní rozlukou nedopustil. Prezidentem se stal Douglas Hyde.¹²¹

D vod, pro Irsko o pár let pozd ji nevstoupilo do druhé sv tové války na stran spojenc , má souvislost s rozd lením ostrova. De Valera a ostatn i ve ejnost, která za ním v otázce irské neutrality stála, byli p esv d eni, že nelze podporovat Británii v boji za osvobození Evropy od nacismu v okamžiku, kdy sama Británie se na okupaci podílí. By by to byl z hlediska Evropy takový „bezvýznamnýø dílek jakým je Severní Irsko.¹²² Na základ tohoto ov-em de Valeru ani irskou ve ejnost nelze vinit z podpory nacismu. Naopak, tisíce Ir vstupovaly do britských ozbrojených sil. De Valera sám navíc ve t icátých letech z moci své funkce podnikl kroky k vypuzení organizace „Modrých ko-ílø¹²³ z ostrova. A to tím, že jí umofnil ú astnit se ob anské války ve Třan lsku, na stran generála Franca.¹²⁴ Z morálního hlediska Irsko boj spojenc proti Hitlerovi podporovalo, materiáln v-ak nikoliv. Neú ast ve válce na stran spojenc Irsko ov-em do jisté míry stabilizovala. Dá se íci, že ve ejnost byla dlouhodobými p tkami unavená, a proto se neutralita jevila jako jedine ná p ílefitost, ježl pom že *zhojit rány ob anské války*¹²⁵, kterou ostrov zafil v p edchozích letech. Vliv IRA podstatn zeslábnul. De Valera totiž (mimo jiné) zahájil politiku vojenský odvod (snad z obav, aby opravdu Irsko nemuselo p ece jen vojensky vystoupit), což v praxi znamenalo, že ti, ježl proti sob bojovali, nakonec stanuli bok po boku v jedné armád .¹²⁶

2. 13. Eamon De Valera a IRA za druhé sv tové války

Ufí víme, že IRA ob anskou válku de facto prohrála. Následovalo stáhnutí do ilegality a pronásledování ze strany Svobodného státu. Radikální ást Sinn Féin IRA do ilegality

¹²¹ LYNCH, PATRICK. Svobodný Irský stát a Irská republika, 1921 - 1966 In: MOODY, Theodore. D jiny Irska. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2013, s. 240 . ISBN 978-80-7422-179-8.

¹²² Tamtéž.

¹²³ Irská fa-istická organizace ze 30. let 20. století.

¹²⁴ Ó HEITHIR, Brendán. *Kapesní d jiny Irska*. 1. vyd. Brno: Zvlá-tní vydání, 1995, 61. ISBN 8085436442.

¹²⁵ Tamtéž, str. 66.

¹²⁶ Tamtéž, str. 67.

následovala. Hodnoty obou, jak již víme, byly s novými po ádky neslu itelné. Eamonu De Valerovi,¹²⁷ a byl na poražené stran barikády, se po krátké internaci nakonec znovu poda ilo uchytit v politice a to p etavením ásti Sinn Féin v novou stranu - Fiana Fáil.¹²⁸

Bylo tedy jen otázkou ásu, kdy se bývalý aktivní p edstavitel my-lenky republikánství, se bude muset se svou minulostí st etnout. Tato situace nastala ve druhé polovin t icátých let, jak jsme si již nastínili v p ede-lé kapitole. IRA si uv domila, že za De Valerovy vlády se rozhodn nenaplní ideál sjednoceného ostrova. P evládající vliv ímskokatolické církve dával jasn najevo, kdo bude ur ovat diskurs ve spole nosti. A IRA, která s marxismem minimáln koketovala, si toto v-e uv domovala. Po útlumu za ala op t aktivn pracovat.

Její innost v tomto období m fíeme pracovn rozd lit do dvou fází - za prvé snaha aktivn a ozbrojen vystupovat proti Svobodnému státu (od roku 1937 již proti Irské republice). A za druhé znovu rozdmíchat konfesní násilí v oblasti Ulsteru. Zpo átku se IRA omezovala na p epady policejních stanic, kumulování výzbroje a materiálu nutného pro guerillový boj. Poté p e-la k aktivním p epad m a st et m s policií. Od roku 1938 do roku 1942 úto ila podél severoirské hranice, vypalovala budovy celnic a pronikala na území Ulsteru. RUC (*Royal Ulster Constabulary ó Královská ulsterká policie*) v sou innosti s bezpe nostními slofkami Svobodného státu (Irské republiky) ov-em tomuto ád ní u inila p ítrfl.¹²⁹ S jakou razancí IRA vystupovala v pom m krátké dob , stejn tak rychle byla nakonec do jisté míry uml ena. Strach z De Valery byl v IRA jist patrný, zvlá- ve chvíli, kdy obratným politickým manipulování dokázal z Irska vypudit organizaci „Modrých ko-il.š“¹³⁰ (Udrflet IRA na uzd bylo v De Valerov zájmu. P i jakémkoliv nezájmu by totiž hrozilo, že se organizace stane natolik silnou, aby v republice p evzala vládu.) Nutno podotknout, že rozpoutat konfesní násilí se IRA nepoda ilo. Katolíci v Ulsteru z stali k výzvám a akcím IRA lhostejní.¹³¹

Pokud se IRA neda ilo „na domácí p d ů, upnula sv j pohled na nejhor-ího agresora ó Velkou

¹²⁷ MERCEREAU, Jean. From "Criminal Adventurer" to "the Most Important Irishman of Our Time": the Irish Times and Eamon de Valera, 1916-1973. *Estudios Irlandeses* [online]. 2011, issue 6, s. 70-82 [cit. 2014-04-24].

¹²⁸ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 44. ISBN 8072547356.

¹²⁹ Tamtéž, str. 44 - 45.

¹³⁰ Ó HEITHIR, Brendán. *Kapesní d jiny Irska*. 1. vyd. Brno: Zvlá-tní vydání, 1995, 61. ISBN 8085436442

¹³¹ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 45. ISBN 8072547356.

Británii. Roku 1939 velitelský táb IRA zaslal britské vlád ultimátum, aby neprodlen stáhla ve-keré vojenské jednotky ze Severního Irska a území samotné p edala pod správu jifní ásti ostrova. Toto ultimátum bylo britskou stranou pochopiteln ignorováno. Co ov-em následovalo, byla série bombových útok (celkem 130) v mnoha britských m stech. Toto ád ní si vyfládalo 7 mrtvých a 132 zran ných. Jak se do teme pozd ji, nebyla to poslední vlna bombových atentát v reflii IRA na území Británie.

2.14. Padesátá a –edesátá léta ó Zákon o Irsku, rozd lení severoirské spole nosti a st et O’Neila a Paisleho

„Dosta me zbran z irské politiky!ø Tímto heslem bylo roku 1949 doprovázeno slavnostní vyhlá-ení Irské republiky (nyní jiřl definitivn od até od Velké Británie).¹³² Irsko tímto aktem definitivn vystoupilo z Britského spole enství národ . Unionisté v Severním Irsku volali po jistot sounáleřitosti s Velkou Británií. Tohoto uji-t ní se jim dostalo. Westminsterský parlament odhlasoval tzv. „Zákon o Irskuø, v n mřl bylo jasné eno, ře „za řládných okolností Severní Irsko ani řládná jeho ást nep estane být sou ástí dominií jeho Veli enstva.ø¹³³

Jak nám v-ak jiřl nazna uje p ede-řý vývoj, dostat zbran z irské politiky je v c nesmírn t řlká a slořlitá. Na záv r roku 1956 IRA zahájila vojenskou kampa , která se o sedm¹³⁴ let pozd ji vy erpala. P í inou neúsp chu byly nejen tvrdé kroky obou vlád na severu i na jihu, ale p edev-řím nezájem severoirských nacionalist , kte í na výzvy IRA k op tovnému boji jednodu-e nereagovali. Roku 1965 IRA oznámila, ře ukon uje boj a skládá zbran .¹³⁵ Toto uji-t ní bylo ov-em p ed asné.

Je s podivem, ře ir-tí nacionalisté v Ulsteru na výzvy IRA nereagovali, nebo roku 1947 severoirský parlament odhlasoval zákon, který zp řs oval volby do lokálních zastupitelstev, a to v neprosp ch katolík .¹³⁶ Jejich spole enský status byl tedy je-t o n co snířlen. Katolická církev

¹³² Ó HEITHIR, Brendán. *Kapesní d jiny Irska*. 1. vyd. Brno: Zvlá-tní vydání, 1995, 69. ISBN 8085436442

¹³³ Tamtéřl.

¹³⁴ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 48. ISBN 8072547356.

¹³⁵ Ó HEITHIR, Brendán. *Kapesní d jiny Irska*. 1. vyd. Brno: Zvlá-tní vydání, 1995, 69 - 70. ISBN 8085436442

¹³⁶ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 48. ISBN 8072547356.

se angažovala v organizaci *Liga proti rozdělení*. Ta byla z jihu podporována i De Valerou a kladla si za cíl stmelit irské nacionalisty v Ulsteru. Ve které aktivitu Ligy však byly potírány.¹³⁷ Proto je s podivem, že nová vojenská aktivita IRA nepadla na úrodnou půdu. Ba naopak. Severoírští katolíci si diskriminaci nepřipouštěli a volání IRA nebylo vyslyšeno. Snad byly stále v povědomí násilné události let předchozích. Postoj katolíků a katolické církve vůbec by se dal přirovnat k „zrnu mezi dvěma mlecími kameny.“ Přehlížení protestantů totiž katolíci opláceli stejnou mincí a ani církve, jakkoliv v této britské provincii fungovala, se s ní nijak neztotožňovala. To dávalo protestantské majoritě široké pole k udržování diskriminace.

V 60. letech 20. století bylo tedy Severní Irsko zemí dvou národů a dvou kultur na sobě téměř nezávislých.¹³⁸ Jan Frank ve své monografii *Konflikt v Severním Irsku* dokonce udává, že nepřítelů není žádný, nicméně patrným hlediskem rozdělení severoirské společnosti, se staly i určité rasové a fyziognomické rozdíly, podle kterých lze určit, kdo je potomek Skotů, britských kolonistů, i kdo je Irů katolík.¹³⁹ Nejpatrnějším důležitým faktorem byla však pochopitelně konfesní rozdílnost. K roku 1981 bylo v Severním Irsku registrováno na 50 protestantských církví, které lze dále rozdělit na fundamentální a umírněné. Příměsí je jasné, která z nich zaujímal ke katolické menšině nesmiřitelný postoj.¹⁴⁰ Faktem ovšem je, že v drtivé většině to byly církve obou konfesí, které na konci 60. let sehrály klíčovou roli při zakládání fór, která se snažila řešit etnicko a náboženské konflikty.

Za nejpatrnější příčinu přetínající severoirskou společnost měly považovat problematiku endogamie - uzavírání sňatků dle stejné národnosti, v oblasti Ulsteru i dle stejné konfese. Sňatky mezi katolíky a protestanty bylo (a je de facto stále) zanedbatelné množství.¹⁴¹

Jako další příčina měly brát konfesní rozdělené okolství. Konfesní odlišnosti však existují i dnes po celém světě, nicméně pro naši problematiku je důležité vidět, že kolo od útlého vku formovala národní identitu. Bývají to právě ty, které se i navzdory válečným konfliktům

¹³⁷ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 48. ISBN 8072547356.

¹³⁸ Tamtéž, str. 50 - 51.

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ Tamtéž, str. 52.

¹⁴¹ Tamtéž, str. 53 a 54.

dokáží ve společné hře setkat, a na válku zapomenout. V rozdeleném Ulsteru však dříve o toto byli připraveny. Konfesionální rozdelené kolektiv jim připomínalo, že jsou odlišní a tím i utvářelo jejich identitu.¹⁴²

Roku 1963 se stal ministerským předsedou severoirského parlamentu Terence O'Neil.¹⁴³ Tento mohl být velice schopným politikem, který dokázal probudit stagnující severoirské hospodářství. Pro národní problematiku je ovšem důležitý jeho postoj vůči náboženskému konfliktu. Dokázal se totiž otevřeně zastat katolické menšiny dvěma významnými gesty – navštívení katolické koly a oficiálním pozváním ministerského předsedy Irské republiky Seana Lemasse. Tato gesta smířlivosti a náznaky zavržení diskriminace u katolíků pochopitelně vyvolaly více než pozitivní odezvu. Protestanté však zbystřili a začali se vůči O'Neilovi smířlivé politice ozývat. Patrně nejhlasitěji vystupoval protestantský pastor Ian Paisley¹⁴⁴, v době fundamentalistické *Svobodné presbyteriánské církve*.¹⁴⁵ Tato postava vystupovala proti všemu katolickému téměř hystericky a lze ji zařadit k té skupině protestantů, která v O'Neilovi politice neviděla nic jiného, než dále prodlouženou ruku síla, která chce opět Severní Irsko vtáhnout do svých tenet. Paisley své radikální názory zastával i proti probíhající ekumenické vlně a světové spolupráce církví.¹⁴⁶

Tento mohl stojí také u zrodu militantní organizace *Ulsterská dobrovolnická síla*, která v Belfastu napadala katolíky, jejich koly a další budovy s nimi spjaté. Severoirská vláda proti této organizaci podnikla rázná opatření. Sám Paisley byl několikrát v zasedání, vždy však krátce, a na kauci propuštěn. Dobrá O'Neilova vůle a snaha přestat náboženský konflikt i v druhé polovině 20. století tak přišla v nadvahu. V důsledku protestantského tlaku O'Neilovi nakonec vláda vyslovila nedůvěru a z postu jej odvolala, aniž mohl jakkoliv významně zasáhnout proti diskriminaci katolíků. Agresivní reakce unionistických protestantů mu v tom zabránila, takže se celá jeho politika omezila pouze na několik gest.¹⁴⁷ Paralela s Thomasem Davisem i dokonce

¹⁴² FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 53 - 54. ISBN 8072547356.

¹⁴³ O'Neil, Terence 1914 až 1990, severoirský politik, v britské armádě dosáhl hodnosti plukovníka. V letech 1956 až 1963 ministr financí Severního Irsku.

¹⁴⁴ Paisley, Ian Richard 1926 až současnost, náboženský a politický vůdce části protestantů v Severním Irsku.

¹⁴⁵ MITCHELL, Claire. *Religion, Identity and Politics in Northern Ireland: Boundaries of Belonging and belief*. 1. vyd. Hants: Ashgate Publishing Limited, 2006, 48 - 49. ISBN 0754641546.

¹⁴⁶ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 60 - 62. ISBN 8072547356.

¹⁴⁷ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 58 - 63. ISBN 8072547356.

ministerským předsedou Gladstonem se nám opět více než výmluvně nabízí.

2.15. Reforma IRA, obanská hnutí a bouře konce 60. let

Neúspěšná vojenská kampaň na přelomu 50. a 60. let donutila IRA k reorganizaci. V šedesátých letech se dostal do vedení IRA Roy Johnston, který přišel se snahou IRA formovat směrem k zavržení násilí. Johnston byl silně marxisticky orientován a organizaci, v jejímž byl členem, si představoval podobně. Sjednocení Irska, o které IRA šlo především i nadále, neviděl v ozbrojeném boji v Irsku a Velké Británii, nýbrž v postupném sblížení protestantských a katolických vrstev, především z důlnického prostředí. Tyto nakonec v rámci sblížení zcela odložit své konfesní rozdíly, čímž by byl překonán náboženský štět v Ulsteru a otevřel by se prostor pro sjednocení ostrova. Tedy o koncepci „proletářské revoluce“, která počítala s úplným vymýcením jakékoliv náboženskosti. Johnston však ve své vlastní organizaci narazil. V IRA totiž byli lidé, kteří byli orientováni spíše „tradicionalisticky“ a za hlavní prostředek svých požadavků považovali boj proti jednomu z nejhorších nepřátel Irsku Velké Británii. Proto o pár let později dojde v IRA k roztržce.¹⁴⁸ Projít reformou byla donucena i Sinn Féin. Ta uplatňovala politiku protestu a odmítala se účastnit politického života kdekoli jinde, než v lokálních zastupitelstvech. V Severním Irsku byla navíc zakázána, a proto omezila pole své působnosti pouze na tzv. republikánské kluby o místa, kde se setkávali zastánci sjednocení. Roku 1967 však i tyto kluby byly zakázány.¹⁴⁹

Společnost na severu i jihu však republikány považovala za něco nepatřičného.¹⁵⁰ Proto dostali prostor „alternativní proudy“ v podobě obanských hnutí. V Ulsteru byla roku 1964 založena *Kampaň za společenskou spravedlnost (Campaign for social justice)*. Ta se snažila těžit z náklonnosti britského ministerského předsedy Harolda Wilsona¹⁵¹ ke katolíkům. K této organizaci se o tři roky později připojila i *Severoírská asociace za občanská práva (Northern Ireland civil rights association, dále jen NICRA)*, která záhy mezi občanskými hnutími získala dominantní vliv a která si kladla za cíl, nenásilnou formou upozorovat na páchané

¹⁴⁸ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 68 - 69. ISBN 8072547356.

¹⁴⁹ Tamtéž, str. 71.

¹⁵⁰ Tamtéž, str. 69.

¹⁵¹ Wilson, Harold o 1916 až 1995, v letech 1964–1970 a 1974–1976 ministerský předseda za labouristickou stranu.

na katolické men-in . Jejím heslem bylo „Britská práva pro britské ob any.“¹⁵² Pro ú el na-í práce je toto velice zajímavý moment ukazující, jak se pozvolna m nilo chápání identity ulsterských katolík . Organizace, která je zast e-ovala je (a tedy i sebe samu) považovala za britské ob any. Katolíci do ní vstupující tedy dávali najevo, fle i oni mohou (a snad i cht jí) být plnoprávními britskými ob any, nehled na konfesi.

Státní správa v-ak ob anská hnutí ignorovala. Ta se snažila upozor ovat na stále p ítomnou diskriminaci katolík v bytové otázce. I tém na konci 60. let byli v otázce státních byt up ednost ování protestanté na úkor katolík . NICRA se na tento problém snažila upozor ovat nejprve obsazováním erstv postavených dom , poté i protestními pr vody. První se konal roku 1968 a rovn fl upozor oval na -patné postupy v bytové otázce. Druhý se konal pátého íjna toho samého roku ve m st Derry (roajalistický název toho m sta je Londonderry). Pro mořné obavy z p ítomnosti radikál ú ady pochod zakázaly. I p esto se v-ak do Derry sjelo na 1000 lidí v etn významných osob katolické konfese a britských labouristických poslanc sympatizujících s pořadavky NICRA. Pochod u-el pouze pár stovek metr , když byl násiln rozeznán policií. Desítky lidí musely být po brutálním zásahu o-et eny. V-e navíc nato ila Irská televize a nahrávku okamřit „vypustila do sv ta. Ostuda, kterou si Británie utřřila brutálním rozeznáním sice zakázaného, ale p esto mírového pochodu, spustila lavinu událostí.“¹⁵³

NICRA pořadovala okamřitou reformu s cílem odstranit diskriminaci. Britská vláda jí vyhov la a na podzim roku 1968 odhlasovala reformní program, který zjednával nápravu ve v-ech oblastech diskriminace (p edev-ím tedy bytovou reformu a reformu volebního práva do lokálních zastupitelstev).¹⁵⁴

V této situaci se s vlastními pořadavky vyno ila i studentská organizace *Lidová demokracie* (*Peolple's democracy*) Jiř podle jejího názvu je z ejmé, fle -lo o komunistickou organizaci, která podobn jako militantní k ídlo IRA pořadovala okamřité sjednocení ostrova.¹⁵⁵

¹⁵² FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 70. ISBN 8072547356.

¹⁵³ Tamtéř, str. 71 - 72.

¹⁵⁴ Tamtéř, str. 72.

¹⁵⁵ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 72. ISBN 8072547356.

V tomto místě vyvrcholil střet Paisleho a O'Neila, který jsme si nastínili v předchozí kapitole. Je faktem, že NICRA zbytečně přiléhala do ohně, když své protestní akce plánovala na územích tradičně obývaných protestanty. To Paisleho vybičovalo k ještě větší hysterii. Pod tlakem okolností roku 1969 vyhlásil volby, ze kterých, jak již víme, vyšel poražen. Nahradil jej jeho vlastní bratranec a bývalý ministr zemědělství James Chichester-Clark, který byl „kovaným“ loajalistou. Potyčky mezi protestanty a katolíky se nadále stupovaly a nový konflikt byl opět na obzoru.

V červenci roku 1969 pořádali oranžisté¹⁵⁶ z Derry jeden ze svých tradičních průvodů. Radikální katolická mládež byla připravena protestantský průvod napadnout. Došlo k několika denní bitvě katolíků s královskou policií. Katolické části města byly obehnané improvizovanými barikádami a obyvatelstvo se vší vehemencí bránilo útokům ve vstupu. Nakonec se následně přesunulo do Belfastu, kde vyvrcholilo tím nejhorším možným způsobem. Policie pálila ostrými náboji po každém, koho by jen náznakem podezřívala z terorismu. Protestantští duchovní a spodina nejhoršího ražení vyháněli katolické rodiny z jejich domovů a následně je vypalovali. Rodin muselo odejít na 3500. Policie na obranu katolíků nezasáhla, ba naopak. Severoirská odnož IRA byla přítomna jen symbolicky. Proto nedokázala na agresi adekvátně zareagovat. V IRA samotné byl navíc v kurzu marxistický, smílivý postoj, který víceméně ozbrojený odpor zakazoval. Irská republika na obranu katolíků vystoupila vysláním polních nemocnic k hranicím s Ulsterem. Padl dokonce návrh vyslat přes hranice armádu, která by katolíky ochránila. To by se ovšem rovnalo vyhlášení válce Velké Británii a logicky z tohoto plánu sešlo. Dne 15. srpna 1969 do Belfastu dorazila Britská armáda, která násilí ušlechtila a která se ukázala jako jediná schopná zvládnout situaci. Irsko na Británii dále naléhalo, aby do oblasti Ulsteru byly vpuštěny mírové sbory OSN. Tímto aktem by však Británie přiznala pravý rozsah a velikost krize, a proto tak neučinila.¹⁵⁷

19. srpna 1969 se v tzv. Deklaraci z Downing Street zástupci vlád Velké Británie a Severního Irska dohodli na řešení krize a to tím, že katolíci mají právo být uznáni a garantovat veškerá práva. Během roku a půl se podařilo uvést reformy do praxe.¹⁵⁸ Nálada poměrně klidných 50. a začátku

¹⁵⁶ Protestantská organizace, která, zakládající si na tradici sounáležitosti s Velkou Británií. Každoroční pochody 12. července mají připomínat vítězství protestantů nad katolíky v bitvě u řeky Boyne.

¹⁵⁷ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 75 - 77. ISBN 8072547356.

¹⁵⁸ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 77 - 78. ISBN 8072547356.

60. let, kdy sami katolíci ignorovali výzvy IRA, zmizela.

2.16. Vznik PIRA - Prozatímní irské republikánské armády

Reformy zavedené britskou vládou v ele s ministerským p edsedou Calaghanem situaci (afl na ojedin lé excesy) uklidnil. Katolíci demontovali provizorní barikády v okolí svých tvrtí a rozpustili samosprávu, která jim vládla po dobu násilností.¹⁵⁹ Britská vláda v-ak nepo ítala s mofným odporem velké ásti ulsterských katolíků . Po „pogromu na katolíky desítky a desítky mladík a mladých mufl (p eváfln z ad d lnictva) vstoupily do severoirské IRA, která zde byla zastoupena vícemén symbolicky. Proto nemohla na pogrom zareagovat adekvátním zp sobem. Dublinské úst edí IRA bylo díky Johnstonovi orientováno marxisticky a boje se znovu ú astnit necht lo. Severoirské odnoffi tedy nezbylo nic jiného nefl se odtrhnout a založit vlastní frakci. V prosinci roku 1969 zasedl v Dublinu generální -táb IRA, kde se rozhodovalo o nové podob organizace za nových podmínek. Marxistické k ídlo radikály p ehlasovalo a tím nastavilo nový sm r ó skoncování s nacionalismem. Radikální ásti se to pochopiteln nelíbilo. „Od-t penció se shromáfdili okolo Seana McStiofaina.¹⁶⁰ P vodní název organizace byl zachován, bylo v-ak p ed n j p ídáno slovo „provizorní (provisional). Je to naráflka na dublinskou provizorní vládu b hem Velikono ního povstání roku 1916.¹⁶¹

Klid vydrfl el necelý rok. Na p elomu b ezna a dubna roku 1970 do-lo ke st etu mezi britskou armádou a katolíky, kte í napadli protestantský pr vod. K prohloubení krize v tomto roce do-lo v lét v souvislosti s oranflistickým pochodem. Zde poprvé do konfliktu významn zasáhla PIRA. Boje si vyfládaly sedm mrtvých a 210 zran ných. V reakci na to Britové pom rn agresivn vtrhli do katolických enkláv ve snaze zabavit co nejvíce zbraní a podlomit morálku bojovníků PIRA. Op t do-lo k boj m, do kterých se zapojili i lenové dublinského k ídla IRA, a to bylo v rozporu s jejich pravidly. Tento zásah ale nep inesl nic jiného, nefl dal-í rekruty pro PIRA a vystup ování její agrese dal-ími a dal-ími útoky a vrafdami.¹⁶²

¹⁵⁹ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 77 - 78. ISBN 8072547356.

¹⁶⁰ McStiofain, Sean ó 1928 afl 2001, v dce PIRA, bývalý pilot RAF.

¹⁶¹ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s.81. ISBN 8072547356.

¹⁶² Tamtéfl, str. 82 ó 86.

Roku 1971 se stal ministerským předsedou Severního Irska Brian Faulkner.¹⁶³ Tento muž jistě měl své zkušenosti v boji s IRA a za cíl svého mandátu si dal úspěšný boj s PIRA. Ke katolíkům zastával smílivý postoj. Sociálně demokratickou labouristickou stranu, která hájila zájmy katolíků, se snažil co nejvíce začlenit do spolupráce se státní správou. Konflikty však neubývaly, naopak. Během roku 1971 bylo zaznamenáno na 300 pumových útoků, především proti ekonomickým cílům. Největším srážkám docházelo v Belfastu a v Derry. PIRA tak vytvořila nedýchatelnou atmosféru, Faulkner fládal okamžitým řešení a Britové pochopili, že je jen otázkou času než se opět dojde k výbuchu násilí. Přistoupili tedy k hromadnému zatýkání všech osob podezřelých z násilí a to včetně etnicky radikálních loajalistů (ve výsledku však byli téměř jen katolíci). Opět došlo k masivním nepokojům srovnatelným s rokem 1969. Britská armáda, kterou během „pogromu na katolíky“ katolíci vítali, se tímto aktem v jejich děle naprosto propadla. Definitivně ztratila tvář nestranného řešitele konfliktu a stala se tak spoluvinníkem hájícím protestanty. PIRA i dublinské křídlo IRA získávaly stále větší podporu. Pokus vymýtit vlnou zatýkání republikány nejen z ulic Belfastu i Derry, ale i celého Severního Irska tak selhal a znovu jej proměnil ve válkovou zónu. Jako protiváhu PIRA založili protestanté *Ulsterskou obranu asociaci* (*Ulster defend association*). Spíše než boj s PIRA samotnou však napadali běžné katolické obyvatele. Vrcholem krize za vlády 70. let je událost, která do historie vstoupila pod názvem „Krvavá neděle“.¹⁶⁴ Během jednoho z dalších mírových pochodů bylo v Derry britskými parašutisty zabitelnáct civilistů. Dodnes se vedou spory, proč Britové zahájili palbu na neozbrojené účastníky průvodu. fiádně zbraní se totiž u domů lých teroristů nenacházely.¹⁶⁵ Britská intervence a snaha s násilím skoncovat tak skončila fiaskem.

2.17. Sedmdesátá léta o vzestup a pád PIRA, nová snaha o kompromis

Od intervence (byť nepovedené) si Britové slibovali uklidnění konfliktu a postupné předávání vlády zpět Severoirské samosprávě. V neposlední řadě šlo také o uklidnění napětí mezi katolíky a protestanty. Proto byly radikální názory na nové politické uspořádání Severního Irska ignorovány. Reverend Paisley například požadoval mnohem hlubší integraci do Velké Británie.

¹⁶³ Faulkner, Brian o 1921 až 1977, od roku 1949 poslanec, v letech 1963 až 1969 úspěšný ministr obchodu.

¹⁶⁴ PRINGLE, PETER. Bloody Sunday's Architects. *Nation* [online]. 2010, vol. 291, issue 2, s. 6-7 [cit. 2014-04-22].

¹⁶⁵ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 89 - 92. ISBN 8072547356.

Britové však tyto návrhy správně pochopili jako nesmyslné a konflikt nee-řící.¹⁶⁶

V rámci uklidnění napětí se po italo i se za len ním katolík do vlády. Roku 1972 Sociální demokratická labouristická strana podpořila britskou politiku. Spolu se Stranou aliance byla jediná, kdo britské návrhy přijal. Republika na jihu britské e-ení rovněž podpořila. Vláda Irské republiky si uvědomila, nakolik je PIRA nestabilizujícím prvkem a v boji v i ní na-la s britskou vládou společnou e .¹⁶⁷

Unionistická strana, jejímž předsedou byl Faulkner, takovéto e-ení odmítala. Pofladovala obnovení severoirského parlamentu (který Britové během své intervence zrušili) a odmítala podíl katolík ve vládě. Unionistický postoj –el navíc natolik daleko, že v zájmu zachování ist protestantské identity se pomýšlelo, i na případném odtrhnutí se od Velké Británie (to je však utopistická myšlenka).¹⁶⁸

A koliv PIRA zrušením severoirského parlamentu dosáhla svého, byla to pouze jedna z ran, které chtěla Velké Británii a Severnímu Irsku zasadit. I přes výzvy ke klidu a ukončení násilí, jak od ve ejnosti, tak i od římskokatolické církve, rozpoutala na ja e roku 1972, novou vlnu bombových útoků. Tlak ve ejnosti ale zesílil a PIRA v lét téhož roku přistoupila na vyjednávání, která byla podmíněna zvláštním zacházením s významnými členy organizace (ti proti svému zazení mezi běžné kriminální flivly protestovali hladovkami). V červenci 1972 se zástupci PIRA a Velké Británie sešli na tajné schůzce v Chelsea. Pofladavky, které však republikáni předložili, nebyli Britové schopni akceptovat. Patřilo mezi ně především stažení Britů ze Severního Irska a následné vytvoření federálního Irského státu. Jednání zkrachovala a v Belfastu se opět za alo st ílet. PIRA byla v této chvíli silná jako nikdy předtím. Poté, co se marxistické dublinské k ídlo přetavilo v komunistickou stranu a oznámilo ukončení ozbrojeného odporu, se navíc stala organizací dominantní. Její pokračující boj jen přiléval do ohně. Po každém bombovém útoku totiž militantní protestanté napadali náhodně vybrané katolíky. Dne 21. července 1972 PIRA během jediného dne bombovými útoky zabila devět lidí. Na základě tohoto aktu, Britská armáda

¹⁶⁶ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 94 - 95. ISBN 8072547356.

¹⁶⁷ Tamtéž.

¹⁶⁸ Tamtéž, str. 96 - 97.

bleskov obsadila katolické enklávy v Belfastu a Derry (tzv. noógo zóny).¹⁶⁹ Touto operací zabrali Britové výsostné území PIRA a dá se říci, že jí tím „zlomili páteř. Skončili tak nejkrvavější roky v historii Severního Irsku.“¹⁷⁰

Republika na jihu se na zklidnění situace podílela pozatýkáním vysokých představitel republikánů a Sinn Féin (jmenovitě například McGuinness, Mac Stiofain a další). Situace, kdy se jižní část ostrova o katolickou menšinu na severu bála do té míry, že republikány ani nejmenším tolerovala, se tak změnila. To vše v rámci uklidnění vztahů. Britové si dobře uvědomovali, že jedinou možností jak zbylé například (po ochromení PIRA) odstranit, je začít pracovat na odstranění diskriminace. Ty se setkaly u katolíků s takovým ohlasem, že i z nich začala pokračující boj vnímat jako nesmyslný. Květnové volby roku 1973 přinesly následující výsledky: v Severním Irsku opouští zisk vlastní vládu, bysme omezenými pravomocemi. Budou se na ní ovšem podílet jak katolíci, tak i protestanté. Kontakty s Irskou republikou na jihu, na úrovni institucí, se stanou samozřejmostí. I zástupce unie však byla i nadále v této věci výsledkem zatvrzelá. Když se v červenci 1973 poprvé sešlo z britských reforem vzešlé Severoirské shromáždění, Paisley a další unionisté tvrdili se snažili plán pokračujících britských reforem hatit.¹⁷¹

Na mezistátní úrovni vznikla tzv. Irská rada. Byla to spíše kulturní a politická organizace, zastávající hospodářskou, dopravní, energetickou a především turistickou problematiku, mezi Irskem a Severním Irskem. Unionisté vzniklé rady považovali za bezcenný. Podle jejich vlastních slov, by bývalo mnohem přínosnější, kdyby dublinská vláda přistoupila na tvrdší podmínky spolupráce mezi Irskem, Severním Irskem a Velkou Británií včetně PIRA. Požadavky unionistů se dále stupovaly, existence severoirské vlády s podílem katolíků pro ni byla nepřijatelná. Navíc požadovaly zrušení Irské rady, ve které viděli potenciální zdroj infiltrace dublinské vlády. To vše i přes britské ujištění, že Severní Irsko zůstane součástí Spojeného království do té doby, dokud se jeho občané v referendu nevyjádří jinak. Situace vyvrcholila v květnu 1974 stávkou protestantských elektrárenských dělníků, kteří hrozili úplným přerušením dodávek pro celé Severní Irsko, pokud vláda Briana Faulknera na britské reformy přistoupí.

¹⁶⁹ Katolické tvrdí ve velkých městech, především v Belfastu a Derry. V obdobích nejhorších nepokojů místa kontrolovaná katolickou samosprávou i přímou PIRA. V době své intervence Britové tyto městské zóny do určité míry respektovali, nevstupovali do nich ani jinak nezasahovali. Tento postoj však ukončili právě 21. 7. 1972.

¹⁷⁰ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 98 - 101. ISBN 8072547356.

¹⁷¹ Tamtéž, str. 102 - 103.

Smutnou a ostudnou te kou byl bombový atentát v Dublinu, kdy neznámá protestantská skupina bombovým útokem zabila tisíc lidí. Pod vlivem těchto událostí Faulknerova vláda podala demisi. Britsko a irská snaha o vládní kompromis tak byla zmařena.¹⁷²

2. 18. Období stagnace a dohoda z Hillsborough

Své chování loajalist vůči katolíkům nechápal. Zvláště v okamžiku, kdy protestantská práva na sebeurčení v rámci Spojeného království nebyla ohrožena. Strach z toho, že Severní Irsko přijde o svůj protestantský ráz, byl natolik silný, že protestanté našli sílu, i přes evidentní křivdy na katolících, zmařit pokus o nastolení rovnosti. Smetli britský plán a katolíky do vlády roku 1974 nevpustili. Uvědomovali si totiž, že všechny katolické organizace v Ulsteru vychází z odporu proti rozdělení ostrova. Jakýkoliv akt sblížení na politické úrovni byl tedy pro protestanty nepřijatelný. Proto viděli v Irské radě potenciálního nepřítele a proto bojkotovali britskou snahu o reformy.¹⁷³

Druhou polovinu 70. let Jan Frank označuje za „léta stagnace“ a to proto, že toto období nepřineslo žádnou změnu v dosavadním kurzu násilí. PIRA a oddíly militantních protestantů se vzájemně napadaly a vraždily dle hesla „oko za oko“.¹⁷⁴ PIRA opět zažívala příliv nových členů a mnohem více, než kdy dříve, se soustřeďovala na atentáty v Británii. Na podzim roku 1974 zaútočila v restauracích v Guildfordu a Birminghamu. Dohromady zemřelo 26 civilistů. To vše za účelem, aby Britové ze Severního Irska odešli. Jediné, čeho ovšem PIRA dosáhla bylo absolutní znechucení britské společnosti vůči irským. Soudní proces s tzv. „guildfordskou trojkou“, která měla mít atentáty na své domy, poslal do vězení nevinné osoby. (Na základě těchto událostí byl v roce 1993 natočen film *Ve jménu otce / In the Name of the Father*.)¹⁷⁵

Prosinec roku 1974 přinesl krátké příměří. PIRA a Britové se dohodli na dočasné ukončení bojů. PIRA doufala, že britská strana konečně přistoupí na dialog o stažení se z Ulsteru, Britové věřili, že se jim v uklidněné situaci podaří získat od PIRA (pomocí špiónů) více informací. Byly vyhlášeny volby a výsledky napovídaly, že by se protestanté a katolíci mohli na vládu podílet.

¹⁷² FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 105 - 108. ISBN 8072547356.

¹⁷³ Tamtéž, str. 109.

¹⁷⁴ Tamtéž, str. 111.

¹⁷⁵ Tamtéž, str. 112.

Vrařda –esti protestant v oranřistickém klubu, v–ak v–e p ekazila (PIRA se k tomuto aktu nep íhlásila) a loajalistické strany kompromis odmítly. Rok 1975 byl ve znamení pokračování atentát , za n řlov–em PIRA odmítala brát zodpov ědnost a vysv tlovala je jako akty fanatických republikán , kte ří od PIRA nejsou akcemi nijak pov ování. Loajalisté na tyto akty odpovídali. Pokra ovali v útocích nejen na PIRA ale i na řadové katolíky. Dá se ale říci, ře boj loajalist m l spí–e defenzivní charakter. Ve v řt–in p řípad p řicházeli vřdy jako odpov ěna útok PIRA, nebo na politický akt, jeřl po–kodil protestanty.¹⁷⁶

Pokra ující násilí p řineslo roku 1976 masové protesty, kterých se ú astnili jak katolíci, tak protestanté. Desetitisíce ob řan obou konfesí pořladovali mřr a okamřlité zastavení násilí a teroru. PIRA tato vystoupení naprosto ignorovala. Mofřná i kv řli tomu, ře m řla úpln ř jiné starosti. Britové totiř zlep–ili svou vojenskou strategii. Po et zabitých britských voják p ři atentátech PIRA radikáln řlesl. Britové se stali mnohem tuřř–ím protivníkem. Dobrovolníci, jeřl se do PIRA stále hlásili, řasto dopláceli na své „nová kovstvří a rychle kon řili ve v ření. Stále více a více řich podléhalo tlaku britských agent řa stávali se informátory britské rozv řky. Vedení PIRA na krizi reagovalo reorganizací. Organizace se stáhla z republiky na řihu a za sv ř výsadní opera řní prostor ozna řila Ulster. Do řela organizace se mezi řinými dostal I Gerry Adams,¹⁷⁷ který byl řiln ř orientovaný na Sinn Féin. Do PIRA tak s sebou vnesl mř–lenku v řt– ř „politizace ř této organizace.¹⁷⁸

řřkujícím pro celý sv řt se staly atentáty, jeřl PIRA provedla roku 1979. První ob řtí byl sir Richard Sykes, který byl britským konzulem v Nizozemí. Následoval řlen britské Konzervativní strany, Aire Neava. Nejvíce řřkujícím se v–ak stal úsp ř–ný atentát na řlena královské rodiny. Strýce královny a bývalého místokrále Indie, lorda Mountbattena.¹⁷⁹ Tento akt v řeflii PIRA nebyl. řřo o jednu z fanatických republikánských skupin. Lo ř, na které se lord a jeho rodina plavili podél východního pob řeří Irska, byla zni řena p řipevn řnou náloří. Spolu s Mountbattenem zem řeli dal–í řt ř lidí. Dv ř z ob řtí byli řtí. Tento ani řiný útok v–ak řřity nedonutil, aby se

¹⁷⁶ FRANK, Jan. *Konřlikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 114 - 115. ISBN 8072547356.

¹⁷⁷ Adams, Garry ř 1948 řřsou řasnost. Republikánský politik, řpole řenský aktivista. Od roku 2011 poslanec řřského parlamentu. Dlouholetý prezident strany Sinn Féin.

¹⁷⁸ FRANK, Jan. *Konřlikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 116 - 121. ISBN 8072547356.

¹⁷⁹ Tamtéřl, řtr. 128 ř 129.

Severního Irsku stáhli.¹⁸⁰

Po átkem 80. let v Severním Irsku op t do-lo k diskusi, do jaké míry (a zda v bec) zapojit katolíky do vlády. Loajalistické strany byly striktn proti a k integraci katolických stran do severoirského parlamentu znovu nedo-lo. Ve stejném duchu se nesl dialog Margaret Thatcherové a irského ministerského p edsedy Charlese Haugheyho. Thatcherová pocházela z protestantského (konkrétn metodistického)¹⁸¹ prostředí a byla p esv d enou zastánkyní unie. Jakékoliv zásahy dublinské vlády do d ní v Ulsteru rázn odmítla. Haughey nicmén správn podotkl, že na e-ení „severoirského problému“ by se m ly podílet vlády obou zemí. Jak Velké Británie, tak i Irsko.¹⁸²

K dohod z Hillsborough, která je ozna ována za mezník v moderní historii Severního Irsku,¹⁸³ do-lo na podzim roku 1985. Podepsali ji zástupci Irské republiky a Velké Británie, Garret Fitzgerald a Margaret Thatcherová. Ve stru nosti zaru ovala obyvatel m Severního Irsku, že z stanou sou ástí Spojeného království, dokud oni sami v referendu nerozhodnou jinak. Vlád Irské republiky smlouva neumohl ovala fládné výkonné pravomoci (v rámci Severního Irsku). Umohl ovala v-ak vznik tzv. Anglo - Irského sekretariátu, který irské vlád umohl oval se podílet na politických rozhodnutích ovliv ujících katolickou men-inu. Ob strany se ve smlouv navíc zavázaly, že v Ulsteru skoncují s násilím a vytvo í fungující samosprávu, která bude respektovat v-echny politické subjekty, protestantské i katolické. Pro katolickou men-inu byla smlouva p elomová, znamenala jejich rovnost s protestanty. Pro protestanty bylo zrovnoprávn ní katolík poko ující. Ian Paisley a ada dal-ích loajalistických politik , proti smlouv okamžit vystoupila. Podepsání smlouvy provázely násilnosti, které páchali militantní protestanté na katolících. PIRA, Sinn Féin a v bec v-ichni republikáni vnímali smlouvu jako zradu. Dohodnutí se s Británií na podob Severního Irsku pro n bylo nep íjatelné.¹⁸⁴

Dohoda z Hillsborough neznamenal okamžitý konec konfesního násilí, ani okamžit nevy e-ila mnohasetletý problém, který na Zeleném ostrov (a zvlá-t v jeho severní ásti probíhal).

¹⁸⁰ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 105 - 108. ISBN 8072547356.

¹⁸¹ Tamtéž, str. 136.

¹⁸² Tamtéž, str. 132 - 136.

¹⁸³ Tamtéž, str. 154.

¹⁸⁴ Tamtéž, str. 154 ó 160.

Ukázala však Ir m (a ufl na jihu, i na severu), možnost e-ení krizové situace. Po mnoha a mnoha pokusech o smír zde kone n byl hmatatelný d kaz, že jej lze, alespo áste n dosáhnout.

2.19. Devadesátá léta ó Mírový proces

Dohodou z Hillsborough tak po dlouhé dob byla p eru-ena patová situace. Nyní zbývalo jediné. P evést zn ní smlouvy do praxe. Na Sinn Féin byl v tomto sm ru vyvíjen zna ný nátlak. Nicmén Gerry Adams z stával i na samém konci 80. let neoblomný. Britové však nep estávali v it, že jak Sinn Féin, tak PIRA nakonec smlouvu a její d sledky uznají. Roku 1990¹⁸⁵ navázali Britové kontakt se Sinn Féin a republikán m nabídli, vým nnou za ve-keré ukon ení boj , rozsáhlý prostor k dialogu. A to v etn vyslechnutí republikánských p ísp vk k vy e-ení krize. Tento dialog znesnad oval fakt, že Sinn Féin i PIRA jsou ilegální organizace. Proto e-ení nemohlo probíhat na oficiální úrovni. Britové zd raz ovali, že jediné, o jim jde, je vrátit Severnímu Irsku mír. Proto byli ochotni Sinn Féin legalizovat, coby oficiální stranu a relativizovat postavení unionist .¹⁸⁶

Jak jifl bylo e eno vý-e, dohoda z Hillsborough neznamenal okamflité zastavení konfesního násilí. Jen v letech 1991 afl 1992 zavraždili ulster-tí lojalisté na 72¹⁸⁷ katolík . V tom samém období PIRA atentátem zavraždila ministra vlády Margaret Thatcherové, Iana Gowa¹⁸⁸ a dokonce se jí poda ilo ost elovat sídlo ministerského p edsedy v Downing Street.¹⁸⁹

Roku 1991, se kone n na základ Hillsborougské dohody, mohlo p istoupit k jednání o podob samosprávy Severního Irska. Pro na-i práci je klí ové jednání katolických a protestantských stran. Protestanté byli ochotni katolíky akceptovat pouze v místních samosprávách. Jejich podíl na vlád byl nep ípustný, cofl katolíci, pochopiteln , naprosto odmítali. Naopak, pořladovali rovný podíl na vlád , jdoucí ruku v ruce s kone ným a definitivním uznáním jejich rovného postavení. Protestanté katolík m v tomto vst íc nevy-li, ímfl se sami vystavili (ne ekané) kritice

¹⁸⁵ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 178. ISBN 8072547356.

¹⁸⁶ Tamtéfl, str. 181.

¹⁸⁷ Tamtéfl, str. 178.

¹⁸⁸ Gow, Ian ó 1937 afl 1990. Britský konzervativní politik, zastánce unie Severním Irskem a Velkou Británií.

¹⁸⁹ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 178. ISBN 8072547356.

protestantských církví.¹⁹⁰

Bylo by ovšem chybou, vidět protestanty jako hlavní viníky neúspěchu tohoto jednání. Katolíci totiž požadovali od vlády Severního Irsku mnohem větší ústupky, nežli umožnila napjatá situace. Jejich představa, že severoirští protestanté se administrativně přemění na menšinu, v rámci Irsku, coby celého ostrova, byla nereálná. Podle katolíků se tím měl urychlit mírový proces a snad i potenciální sjednocení ostrova.¹⁹¹ Ale tento „nápad“ dalece překračoval možnosti doby. Tento akt by si navíc fládal intervenci dublinské vlády. A ta byla limitována dohodou s Hillsborough.

V první polovině 90. let se situace začala obracet. Sinn Féin si konečně uvědomila, jaká je skutečná povaha situace. Svůj program, který vydala roku 1992 nazvala „K trvalému míru v Irsku.“ Z obsahu tohoto programu bylo zřejmé, že Sinn Féin opouští možnost okamžitého stažení se Britů ze Severního Irsku a je připravena k dialogu. Sinn Féin se sice poučila, ale nedost. Ve formulaci svých požadavků byla stále příliš nacionalistická. Netlačila už na Brity s jejich okamžitým odchodem, ale zároveň je nutila, aby v případě svého odchodu protestanty v Ulsteru přesvědčila o správnosti požadavků Sinn Féin. Ta v této oblasti dále požadovala „právo na sebeurčení Irského lidu.“¹⁹² Což by pravděpodobně v praxi znamenalo případné ostrakizování protestantů. A tedy poátek nového náboženského konfliktu, jen s tou výjimkou, že strany by se vyměnily. Jenže, jak víme z předchozích částí práce, protestanté se za Iry považovali, ale jinak nežli katolíci Irové. Tohoto zárovaného kruhu nacionalismu a vyhranění se tomu, co je protestantské, se Sinn Féin nechtěla a vlastně ani nemohla zbavit. Zbavila se-li by se těchto požadavků, nemohli bychom ji již charakterizovat jako republikánskou stranu. Definitivně by tak opustila dlouhou linii feniánských hnutí, které se zrodily během Mladoirského povstání. Požadavky Sinn Féin tedy směřovaly k jasnému sjednocení.¹⁹³ Dublinská vláda sloužila jako prostředník a návrhy Sinn Féin, Britové převala. Ti je, zcela pochopitelně, odmítli. Hillsboroughská dohoda se v tomto vyjadřovala jasně – Severní Irsko měl být součástí jižní

¹⁹⁰ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 180. ISBN 8072547356.

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² Tamtéž, str. 182.

¹⁹³ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 186. ISBN 8072547356.

republiky, ale jen tehdy, vysloví - li se pro to jeho ob ané v referendu.

Aby situace z stala klidná a nedo-lo znovu k násilí, vydali vlády Velké Británie a Irska tzv. Spole nou deklaraci.¹⁹⁴ Britové zde jasn vysv tili, jaké pozice zaujímají v í Severnímu Irsku. Odmítli na ení z kolonialismu, ekonomického vyuffívání Ulsteru a dal-ích zájm . Britská vláda se zavazovala podporovat mírový proces a stabilitu oblasti. V otázce národnostního sebeur ení, stál Londýn na své staré pozici, kterou v roce 1985 potvrdil dohodou z Hillsborough.¹⁹⁵ Loajalisté byli uklidn ni, Sinn Féin byla zklamána. Poté, co Sinn Féin vydala prohlá-ení, že výsledky jednání odmítá, ekalo se, že PIRA, coby vojenská ruka Sinn Féin, zahájí nový boj. Ta v-ak 31. srpna 1994 vydala prohlá-ení, že s ohledem na mírový a demokratický proces, jeřl byl zapo at, ukon uje s okamžitou platností v-echny bojové operace.¹⁹⁶ Tímto politickým aktem získalo Irsko nad ji na budoucnost bez násilí a zapo ala se tak psát nová, nemén zajímavá kapitola jeho náboflenského a historického vývoje.

2. 20. Sinn Féin v 21. století

Roku 1994 slořflila PIRA zbran . Celá tradice boje Irské republikánské armády tak vlastn skon ila. Moflná pro ni samou trochu paradoxn , snahou zachovat k ehký mír. Sinn Féin ó strana, která s republikány byla spjata od za átku 20. století a tvo ila „politické k ídloř jak IRA tak pozd ji PIRA, p etrvala do dnes.

eský tená se se sou asným programem a stanovisky Sinn Féin m že seznámit na jejích webových stránkách.¹⁹⁷ Také je t eba poukázat na to, že sou asná Sinn Féin p sobí jak v Irské republice, tak v Severním Irsku. Z toho nutn musí vyplývat její politické nesnáze. Poj me se nyní podívat na alespo n které ásti jejího volebního programu.

Program Sinn Féin garantuje Irskou neutralitu ó cofl m že být problém. Irsko i Ulster jsou sou ástí Evropské unie. Ulster je sou ást NATO, republika nikoliv. Sinn Féin vidí v EU partnera, jasn v-ak hájí Irské zájmy. Sinn Féin tedy lze za adit k tzv. „euro skeptickým stranám.ř

¹⁹⁴ FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. Praha: Triton, 2006, s. 186. ISBN 8072547356.

¹⁹⁵ Tamtéřl.

¹⁹⁶ Tamtéřl, str. 189.

¹⁹⁷ Informace o sou asné Sinn Féin jsou dostupné na webových stránkách : [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.sinnfein.ie/>

V souvislosti se svou minulostí a bojem za svobodu, Sinn Féin vyjaduje sympatie v- em „utla ovaným národ m.õ Na webových stránkách je konkrétn zmín na podpora vzniku samostatného palestinského státu a podpora mírového procesu v Baskicku.¹⁹⁸

Sinn Féin má dále v úmyslu vytvo it jakousi databázi, kde budou ve-keré mofné materiály týkající se Sinn Féin a její ú asti na mírovém procesu na konci minulého století. Webové stránky obsahují oznámení, fle tento projekt je-ť nebyl spu-ť n. P jde v-ak, pravd podobn , o jakýsi výukový portál, obsahující d jiny Sinn Féin ve vztahu k historickým událostem.

V sou asnosti se Sinn Féin aktivn p ipravuje na rok 2016, kdy ub hne sto let od Velikono ního povstání, kterého se tato (tenkrát dosud mladá) organizace ú astnila. Prezidentem Sinn Féin je stále Gerry Adams.

¹⁹⁸ [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.sinnfein.ie/>

Závěr

Tolikrát zmiňovaná idea Thomase Davise přece jen došla jistého naplnění. Jeho ideál mírového souflití Ir byl alespoň částečně naplněn a to v roce 1994, kdy PIRA oficiálně oznámila ukončení bojů. Z pohledu naší doby víme, že klid prozatím trvá a od 90. let k řádnému vztáhu konfliktu nedošlo. Drobné problémy se, bohužel, odstranit dlouhá léta asi ještě nepodaří. Irsko a především Irové zůstávají však nadále rozděleni, přičemž národní mentalita je v obou částech ostrova odlišná. Snaha republikánských hnutí importovat do Ulsteru svou mentalitu (ovlivněnou katolicismem) a podpořit místní katolickou menšinu se nesečkala s úspěchem. Stejně tak snaha ostrov sjednotit. Otázkou zůstává, proč se Davisova idea nemohla plně uskutečnit a Irové doposud nemohou fungovat ve sjednoceném státě jako jednotný národ. Katolíci Irové užívali svou konfesi jako pevný štít, v dobách nejvážnějšího útlaču. Katolicismus chápali jako vymezení se vůči britskému.

Situace protestantských Irů je poněkud odlišná. Jejich anglo-irsko-skotský původ jim neumožňoval se plně identifikovat s katolickým „irstvím“, proti tomu se naopak vymezovali. Východiskem se pro ně stalo protestantství a postupné splynutí s britskou kulturou. Změny se ve 20. století, v rámci Severního Irska, stala vztáha. Britové a jejich ovlivnění Irska, které započalo v okamžiku příchodu Anglonormanů tak v rámci naší problematiky vykonali mnoho. Dávat plnou vinu za konflikt však nelze ani Britům, ani irským katolíkům, ani protestantům. Po konfliktu, který trval několik století lze stěží určit, který podíl viny je vztáha. Jedna věc je ovšem jistá, ostrovu byla dána šance, aby šel svůj život bez násilí a nesnášenlivosti.

Seznam poufítě literatury a odborných zdroj

Pramenná literatura:

HONORABILIS, Beda. *Církevní d jiny národa Angl* . 1. vyd. Praha: Argo, 2008. ISBN 978-80-257-0023-5.

Odborná literatura:

ELLIOTT, Marianne. *The Catholics of Ulster*. 1. vyd. London: Penguin Books, 2001. ISBN 0140293329.

FRANK, Jan. *Konflikt v Severním Irsku*. 1. vyd. Praha: Triton, 2006. ISBN 8072547356.

HEMPTON, David. *Religion and political culture in Britain and Ireland: From the Glorious revolution to the decline of empire*. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 1966. ISBN 0521473756.

MITCHELL, Claire. *Religion, Identity and Politics in Northern Ireland: Boundaries of Belonging and belief*. 1. vyd. Hants: Ashgate Publishing Limited, 2006, 48 - 49. ISBN 0754641546.

MOODY, Theodore. *D jiny Irska*. 3. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-179-8.

O'BRIEN, Brendan. *Dlouhý boj: IRA a Sinn Féin*. 1. vyd. Brno: Zvlá-tní vydání, 2003. ISBN 8085436760.

Ó HEITHIR, Brendán. *Kapesní d jiny Irska*. 1. vyd. Brno: Zvlá-tní vydání, 1995. ISBN 8085436442.

VOPATRNÝ, Josef Gorazd. *Keltské k es anství*. 1. vyd. ervený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-35-9.

Odborné články:

FLYNN, Kevin Haddick. Gladstone and his Cloud in the West. *History Today* [online]. 2009, vol. 59, issue 12, s. 19-25 [cit. 2014-04-20].

IRELAND: CRIMINAL ABUSE OF GIRLS BY CATHOLIC CHURCH 'ASYLUMS'. *Women's International Network News* [online]. 2003, vol. 29, issue 4, s. 35 [cit. 2014-04-22].

MCCAFFREY, Lawrence J. Arthur Griffith and Non-Violent Sinn Fein (Book Review). *Canadian Journal of History* [online]. 1975, vol. 10, issue 2, s. 267-268 [cit. 2014-04-24].

MERCEREAU, Jean. From "Criminal Adventurer" to "the Most Important Irishman of Our Time": the Irish Times and Eamon de Valera, 1916-1973. *Estudios Irlandeses* [online]. 2011, issue 6, s. 70-82 [cit. 2014-04-24].

MICHAEL COLLINS' FIGHT FOR IRISH INDEPENDENCE. *Military History* [online]. 2014, vol. 30, issue 6, s. 50-51 [cit. 2014-04-24].

PRINGLE, PETER. Bloody Sunday's Architects. *Nation* [online]. 2010, vol. 291, issue 2, s. 6-7 [cit. 2014-04-22].

Internetové stránky a elektronické dokumenty:

[online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.sinnfein.ie/>

Summary

Irsko ó náboženský konflikt v historických souvislostech

Ireland ó Religious Conflict in a Historical Context

Libor Hrdý

Bachelor thesis „Ireland ó Religious Conflict in a Historical Context“ deals about birth and development of the two Christian confession in Ireland ó Catholicism and Protestantism. Thesis is divided into two parts. In the first part we can read about religious and historical development from Saint Patrick to 18. cent. Second part tells about development of the religious conflict in modern Irish and Ulster History.

Except religion conflict we will follow development of the Irish national identity. Perception of this identity is change in connection with confession.

We will also talk about „fennians“ movement, especially about Irish republican army and Sinn Fein. End of thesis thema is in year 1994, when Irish republican army officially end with resistance.

Thesis follow live sof some interesting people (f. e. Eamon De Valera).

Historical context, in which the conflict takes place, will be not analyzed in details. We will follow just most important event in Irish history. But History development is not the central theme of this thesis.

In thesis are used available professional resources, like The course of Irish History from Moody and work Marianne Elliott about Catholics in Ulster. The chosen methodology is descriptive analysis.

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)